

VÝSKUMNÝ ÚSTAV VODNÉHO HOSPODÁRSTVA
Nábr. arm. gen. L. Svobodu 5, 812 49 Bratislava

Zodpovedný riešiteľ:

Ing. Edita Drdúlová

Názov výskumnej úlohy:

Posúdenie návratnosti nákladov na vodohospodárske služby

Interné číslo úlohy:

6401

Bratislava, december 2007

- Generálny riaditeľ ústavu: Ing. Július Hétharši, CSc.
- Riaditeľ: Ing. Juraj Brtko, CSc.
- Vedúci odboru: Ing. Július Klink
- Zodpovedný riešiteľ: Ing. Edita Drdúlová
- Spoluriešiteľ: Ing. Michal Onduš

OBSAH

ÚVOD.....	4
1. POŽIADAVKA IMPLEMENTÁCIE ÚHRADY NÁKLADOV (NÁVRATNOSTI NÁKLADOV) A STIMULAČNÁ CENOTVORBA DO ROKU 2010.....	4
2. POŽIADAVKA RSV INFORMOVAŤ O SÚČASNEJ ÚROVNI ÚHRADY (NÁVRATNOSTI) NÁKLADOV	5
3. POSÚDENIE SÚČASNEJ ÚROVNE ÚHRADY (NÁVRATNOSTI) NÁKLADOV NA VODOHOSPODÁRSKE SLUŽBY.....	6
3.1. Definovanie vodohospodárskych služieb.....	7
3.2 Identifikácia poskytovateľov vodohospodárskych služieb, užívateľov vody a znečisťovateľov vody.....	14
3.2.1 Identifikácia poskytovateľov vodohospodárskych služieb.....	15
3.2.2 Identifikácia užívateľov vody.....	19
3.2.3 Identifikovanie znečisťovateľov vody	19
3.3 Kalkulácia finančných nákladov vodohospodárskych služieb.....	21
3.3.1 Odkiaľ majú pochádzať finančné údaje ?.....	22
3.3.2 Konverzia údajov z úrovne vodohospodárskej služby na úroveň povodia.....	23
3.4 Identifikácia a odhad environmentálnych a zdrojových nákladov	23
3.5 Objasnenie súčasného mechanizmu úhrady (návratnosti) nákladov.....	24
3.5.1. Platby za vodohospodárske služby: a) zásobovanie pitnou vodou.....	26
b) odvedenie a čistenie odpadovej vody.....	26
3.5.2. Platby za vodohospodárske služby súvisiace s využívaním vodného toku: a) HEP b) energetická voda c) odbery povrchovej vody.....	27
3.5.3 Poplatky za odbory podzemných vôd.....	29
3.5.4 Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd.....	29
3.6 Výpočet (odhad) úrovne úhrady (návratnosti) nákladov vodohospodárskych služieb...	30
3.6.1 Geografický rozsah odhadu úrovne úhrady (návratnosti) nákladov.....	30
3.6.2 Ekonomicky oprávnené náklady, tržby a dotácie na vodohospodárske služby....	30
3.6.3 Vyčlenenie nákladov, tržieb a dotácií na vodohospodárske služby súvisiace so zásobovaním pitnou vodou, odvádzaním a čistením odpadovej vody a na vodohospodárske služby súvisiace s využívaním vodného toku.....	33
3.6.4 Návratnosť nákladov na poskytované vodohospodárske služby za kľúčové sektory užívajúce a znečisťujúce vodu podľa oblastí povodií v zmysle RSV.....	35
3.7 Identifikovanie alokácie nákladov na užívateľov a znečisťovateľov.....	40
4. POSÚDENIE STIMULAČNÝCH VLASTNOSTÍ SÚČASNÉHO REŽIMU CENOTVORBY.....	40
5. IDENTIFIKÁCIA INFORMAČNÝCH MEDZIER A MEDZIER VO VODOMOSTNEJ ZÁKLADNI A NÁVRHY NA ICH ODSTRÁNENIE.....	40
6. POUŽITÁ LITERATÚRA.....	42
7. PRÍLOHY.....	43

ÚVOD:

Jednou z úloh, ktorú mali členské štáty splniť v rámci reportingu podľa čl. 5 RSV za oblasť ekonomickej analýzy do konca r. 2004, je „posúdenie súčasnej úrovne návratnosti nákladov na poskytované vodohospodárske služby“.

Táto úloha predstavuje dôležitý vstup pre uplatnenie článku 9 RSV. Uvedený článok stanovuje požiadavku implementovať návratnosť nákladov a stimulačnú cenotvorbu v oblasti vody do roku 2010.

Táto úloha bude tiež vstupom pre finančné dôsledky zvolených programov opatrení, ktoré budú súčasťou Plánov manažmentu povodí.

1. POŽIADAVKA IMPLEMENTÁCIE ÚHRADY NÁKLADOV (NÁVRATNOSTI NÁKLADOV) A STIMULAČNÁ CENOTVORBA DO ROKU 2010

Kľúčové body článku 9 RSV sú nasledovné:

- členské štáty majú za povinnosť vziať do úvahy princíp úhrady (návratnosti) nákladov vodohospodárskych služieb, vrátane environmentálnych nákladov a nákladov na zdroje, berúc ohľad na ekonomickú analýzu uskutočnenú podľa Prílohy III RSV a hlavne uplatnenie princípu „znečisťovateľ platí“,
- členské štáty musia zabezpečiť, aby do roku 2010 cenová politika v oblasti vody poskytovala adekvátne stimuly pre užívateľov, aby užívali vodné zdroje efektívne a takto prispievali k environmentálnym cieľom RSV,
- členské štáty taktiež musia do roku 2010 zabezpečiť adekvátny príspevok rôznych využívaní vody, v členení prinajmenšom na priemysel, domácnosti a poľnohospodárstvo k pokrytiu - úhrade nákladov (návratnosti nákladov) vodohospodárskych služieb, vychádzajúc z ekonomickej analýzy uskutočnenej podľa Prílohy III.RSV vezmúc do úvahy princíp „znečisťovateľ platí“,
- členské štáty by mali v Plánoch manažmentu povodí (2009) informovať o plánovaných krokoch pokiaľ ide o implementáciu stimulačnej cenovej politiky (postupu) v oblasti vody a návratnosť - úhradu nákladov za vodohospodárske služby, t.j. úhradu nákladov za vodohospodárske služby,
- členské štáty však môžu brať ohľad na sociálne, environmentálne a ekonomické dôsledky takejto úhrady nákladov, ako aj na geografické a klimatické podmienky dotknutého regiónu alebo regiónov,
- implementácia článku 9 RSV má úzky súvis s ekonomickou analýzou podľa článku 5 a to práve s jednou jej nezastupiteľnou časťou, ktorou je posúdenie súčasného pokrytia – návratnosti nákladov poskytovaných vodohospodárskych služieb Aspekty článku 9 majúce súvis s ekonomickou analýzou zahŕňujú tieto otázky:
 - o čo ustanovuje „adekvátna stimulačná cenotvorba“ a akú formu by mala mať ?
 - o aký má zmysel „adekvátny príspevok rôznych využívaní vody“ k nákladom vodohospodárskych služieb? ako odhadnúť tieto príspevky ?
 - o čo znamená princíp „znečisťovateľ platí“ v kontexte úhrady nákladov? čo bude ovplyvňovať rozsah, ktorý musia členské štáty vziať do úvahy a ako to má byť vzaté do úvahy ?

Najdôležitejšia odpoveď na uvedené otázky znie: RSV nepožaduje nevyhnutne stopercentnú úhradu nákladov (v cene poskytovaných vodohospodárskych služieb).

Hoci posúdenie návratnosti nákladov za poskytované vodohospodárske služby bola úloha, ktorú členské štáty mali splniť do konca roka 2004, treba zdôrazniť, že i samotný metodický dokument WATECO – vychádzajúc z predpokladu nedostupnosti, resp. neexistencie mnohých potrebných údajov a informácií - uvádza, že nebolo potrebné hľadať vyčerpávajúcu odpoveď na všetky vyššie uvedené otázky do konca roka 2004 (pre účely reportingu v marci 2005 podľa článku 5).

2. POŽIADAVKA RSV: INFORMOVAŤ O SÚČASNEJ ÚROVNI ÚHRADY (NÁVRATNOSTI) NÁKLADOV NA VODOHOSPODÁRSKE SLUŽBY

Zopakujme dôvod požiadavky RSV o podaní informácie o rozsahu súčasnej úrovne návratnosti – úhrady nákladov za poskytované vodohospodárske služby: nejde len o posúdenie miery - úrovne návratnosti nákladov v súčasnosti, ale aj o zmapovania existencie a fungovania možných krížových dotácií medzi rôznymi využívaniami vody v platení za vodohospodárske služby, ďalej ide o pohľad na finančný a inštitucionálny mechanizmus, ktorý zabezpečuje platby za vodohospodárske služby v súčasnosti, na úroveň cien za tieto služby a ich stimulačnú úroveň v súčasnosti; toto bude východzia informácia a báza pre implementáciu princípu „znečisťovateľ platí“, ktorého uplatnenie RSV požaduje do roku 2010.“ A uplatnenie tohto princípu bude možné len pri zabezpečení stimulačných vlastností cenotvorby pre poskytované vodohospodárske služby.

Ekonomická analýza uskutočnená pre účely reportovania podľa článku 5 RSV má svoju štruktúru postavenú tak, aby bola zabezpečená budúca implementácia článku 9 RSV (podľa ktorého členské štáty zohľadnia princíp úhrady nákladov za vodohospodárske služby v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“). Ekonomická analýza má poskytovať dostatočné detaily na budúce prepočty berúce do úvahy princíp „znečisťovateľ platí“.

Ale v prvej informácii o úrovni súčasnej úhrady (návratnosti) nákladov na vodohospodárske služby – čo je naša úloha – bude dostačovať:

- odhad rozsahu tejto návratnosti,
- popis krížových dotácií medzi rôznymi využívaniami vody pri platbách za vodohospodárske služby, resp. proces ich odstraňovania,
- identifikácia informačných medzier – pokiaľ ide o dostupnosť potrebných údajov, ale aj o vedomostnú základňu,
- stanovenie cieľa zapracovania zistených informačných medzier do budúceho pracovného programu do roku 2010.

Členský štát sa môže pokúsiť o popis – zhodnotenie stimulačných vlastností režimu súčasnej cenotvorby v oblasti vodohospodárskych služieb, pokiaľ mechanizmus cenotvorby v jeho štáte už v súčasnosti tieto stimulačné účinky má a je ich možné identifikovať. Zhodnotenie stimulačných vlastností v takejto prvej informácii však nie je striktná požiadavka RSV, ale zabezpečenie stimulačných vlastností cien vodohospodárskych služieb je požadované článkom 9 RSV najneskôr od roku 2010. Pokus o analýzu tohto aspektu v súčasnosti môže pravdepodobne prispieť k odhaleniu nedostatočnosti informácií pre takéto hodnotenie.

Vzhľadom na vyššie uvedené ciele sa v rámci tejto úlohy posudzuje úroveň úhrady (návratnosti) nákladov podľa nasledovných princípov:

- pragmatickosť – vychádza sa len z reálnych, existujúcich údajov,
- voľba zjednodušujúcich prístupov a predpokladov, avšak

- s ohľadom na skutočnosť, že pre existujúce údaje je príznačná ich spojitosť s metódami a prístupmi, ktoré boli použité pre ich generovanie v súlade s ich pôvodným výpovedným účelom,
- transparentnosť – požiadavka objasnenia metódy vyčlenenia potrebných údajov z väčšieho rozsahu údajov, sledovaných v určitom kontexte (napr. z evidencie údajov inej kategorizácie a štruktúry za daného poskytovateľa vodohospodárskej služby a pod.),
- pre posúdenie úrovne úhrady (návratnosti) nákladov vodohospodárskych služieb bola zvolená báza rokov 2004, 2005 a 2006 (rok 2004 pokrýva rozsah vodohospodárskych služieb zahrnutých do analýzy len čiastočne, adekvátne k dostupnosti údajov).

3. POSÚDENIE SÚČASNEJ ÚROVNE ÚHRADY (NÁVRATNOSTI) NÁKLADOV NA VODOHOSPODÁRSKE SLUŽBY

Táto kapitola je nosnou kapitolou úlohy. Na posúdenie súčasnej úrovne - miery úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby použijeme postup doporučený metodickým dokumentom WATECO:

- a) definovanie vodohospodárskych služieb (podkapitola 3.1)
- b) identifikovanie poskytovateľov a užívateľov vodohospodárskych služieb a znečisťovateľov vody (podkapitola 3.2)
- c) kalkulácia finančných nákladov vodohospodárskych služieb (podkapitola 3.3)
- d) identifikácia a odhad environmentálnych a zdrojových nákladov (podkapitola 3.4)
- e) objasnenie súčasného mechanizmu úhrady (návratnosti) nákladov (podkapitola 3.5)
- f) výpočet (odhad) úrovne úhrady (návratnosti) nákladov vodohospodárskych služieb (podkapitola 3.6)
- g) identifikovanie alokácie nákladov na užívateľov a znečisťovateľov (podkapitola 3.7)

Postup naznačený v bodoch a) až g) je rozpracovaný v jednotlivých podkapitolách kapitoly 3: v podkapitole 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7. Bod 3.6 má ďalšie členenie na časti 3.6.1, 3.6.2, 3.6.3, 3.6.4.

Skôr ako sa dostaneme k posudzovaniu súčasnej úrovne úhrady nákladov je nevyhnutné objasnenie niektorých pojmov, ktorých obsah je potrebné priblížiť z hľadiska požiadaviek a cieľov RSV. Sú to:

Vodohospodárske služby, užívanie vody a úhrada (návratnosť) nákladov:

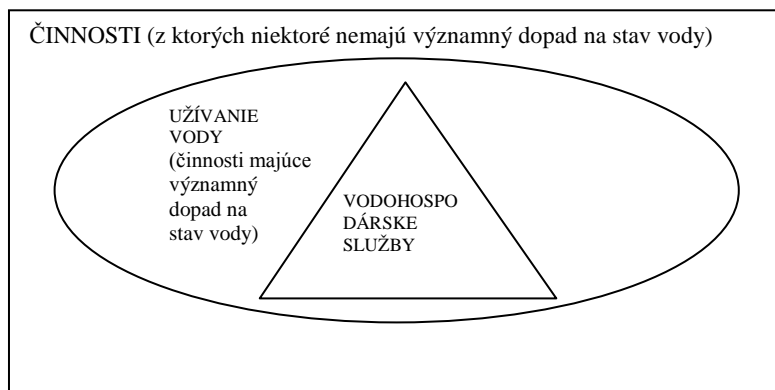
RSV vyžaduje od členských štátov, aby brali do úvahy princíp úhrady (návratnosti) nákladov na vodohospodárske služby (vrátane environmentálnych nákladov a nákladov na využívanie zdrojov) – čl. 9.1 – a aby pritom brali do úvahy zásadu, že za znečistenie platí ten, kto ho zaviniť.

Posudzovanie návratnosti nákladov sa týka vodohospodárskych služieb (podľa čl. 2.(38)), nie však širšieho okruhu užívania vody (podľa čl. 2.(39)). Rôzne užívania vody však musia viac či menej prispievať k úhrade (návratnosti) nákladov na vodohospodárske služby (čl. 9.1) pri zdôraznení potreby vzájomne prepojiť užívanie vody a služby, ktorých zmyslom je zmierniť negatívne ekologické dopady na tieto užívania.

Dôležité je rozlíšiť pojem vodohospodárskych služieb od pojmu užívania vody. Metodický dokument WATECO rozlišuje pojmy: a) vodohospodárske služby, b) užívanie

vody a c) činnosti, ktoré nemajú významný dopad na stav vôd a nie sú ani vodohospodárskymi službami ani užívaním vody. Ale činnosti, ktoré majú významný dopad na stav vôd už treba označiť ako *užívanie vody* (napr. zásobovanie pitnou vodou, odvádzanie a čistenie odpadových vôd, plavba, výroba elektriny v hydroelektrárnach, poľnohospodárska a priemyslová činnosť, rybné hospodárstvo, protipovodňová ochrana ...). *Vodohospodárske služby* zahŕňujú všetky služby odberu, vzdúvania, akumulácie, úpravy a distribúcie povrchových alebo podzemných vôd, spolu so zariadeniami na odvádzanie odpadovej vody a jej čistenie, s následným vypúšťaním do povrchovej vody.

Grafické vyjadrenie popísaných pojmov vyjadruje nasledovný diagram:

Všetky tri znázornené množiny majú spoločný prienik v trojuholníku, ktorý reprezentuje vodohospodárske služby. Najmenšia množina „vodohospodárske služby“ je podmnožinou množiny „užívanie vody“. Obidve tieto množiny sú súčasťou najväčšej množiny, ktorou sú ľudské „činnosti“, ktoré majú súvis s vodou. Avšak niektoré ľudské činnosti majúce súvis s vodou majú významný dopad na stav vody, iné majú len bezvýznamný (rekreačný rybolov, rekreačné člnkovanie). Sú však činnosti, ktoré nazývame „užívanie vody“, majúce významný dopad na stav vody. „Vodohospodárske služby“ sú taktiež činnosti a poskytujú sa pre rôzne „užívanie vody“. Množina vodohospodárskych služieb a množina užívaní vody sa nemôžu veľkostne rovnať, nakoľko *nie všetky užívanie vody sú celoplošne pokrývané vodohospodárskymi službami*.

3.1 Definovanie vodohospodárskych služieb

Definícia vodohospodárskych služieb z RSV (čl.2, ods. 38) je implementovaná do z. č. 364/2004 Z.z.. Podľa tejto definície „vodohospodárske služby sú všetky služby, ktoré poskytujú domácnostiam, verejným inštitúciám alebo pre akúkoľvek hospodársku činnosť“:

- odber, vzdúvanie, akumuláciu, úpravu a distribúciu povrchovej alebo podzemnej vody
- zariadenia na odvádzanie odpadovej vody a jej čistenie, s následným vypúšťaním do povrchovej vody“.

Vodohospodárske služby sú vlastne prostredníkom medzi prírodným prostredím a súčasným skutočným užívaním vody. Pretože ani RSV ani WATECO neposkytujú vyčerpávajúcu definíciu vodohospodárskych služieb, vznikajú 2 otázky:

- Otázka č. 1: či je definícia vodohospodárskych služieb implementovaná z RSV prakticky identicky do z. č. 364/2004 Z.z dostatočná a či by nemala byť pre budúcnosť v legislatíve SR konkrétnejšia, pokiaľ ide o bližšiu špecifikáciu vodohospodárskych

služieb vzhľadom ich úlohu, ktorú majú pri dosahovaní a udržiavaní cieľa dobrého stavu vôd a zabezpečenia pokrytia nákladov na tieto služby v ich cene, pri postupnom odbúraní akýchkoľvek dotácií;

- Otázka č. 2: čo sa má zahrnúť do vodohospodárskych služieb, pre ktoré máme posúdiť súčasnú úroveň úhrady nákladov ?

Odpoveď na otázku č. 1 (je definícia vodohospodárskych služieb dostatočná?):

Hoci nie je cieľom tejto úlohy presné špecifikovanie – bližšie vymedzenie vodohospodárskych služieb pre účely avizovanej novely z č. 364/2004 Z.z., nie je možné tento problém obísť, ak majú riešitelia vyhovieť požiadavkám RSV pokiaľ ide o identifikáciu tých činností - užívaní vôd, ktoré sú tiež vodohospodárskymi službami.

Podrobne sa touto otázkou zaoberala úloha č. 6399 („Pokrývanie nákladov na vodohospodárske služby v zmysle RSV“). Nižšie uvádzame stručný výťah z nej, týkajúci sa pokusu o praktické naplnenie pojmov „užívanie vôd“ a „vodohospodárske služby“ v podmienkach SR, pričom sa vychádzalo:

- a) z definícií platných v súčasnej legislatíve SR (z. č. 364/2004 z.z., NV 755/2004 Z.z., z. č. 666/2004 Z.z., z.č. 276/2001 z.z. a jeho novela z.č. 107/2007, výnosy ÚRSO č.3/2006 a č. 5/2006, z.č. 442/2002),
- b) z definícií RSV a WATECO, ako aj
- c) z kritických záverov materiálu „Prehľad ekonomických prvkov správ podľa článku 5 RSV EÚ“ z mája 2006, ktorý spoločne vypracovali European Environmental Bureau a WWF European Policy Office v Bruseli.
- d) z najnovšej dostupnej slovenskej odbornej literatúry (Jozef Kriš a kol: Vodárenstvo I, Zásobovanie vodou, STU Bratislava, 2006)
- e) vo významnej miere k danému pokusu prispeli aj naliehavé potreby sektora vodného hospodárstva v SR, ktorý má implementovať RSV vo svojej praxi.

Nižšie sa uvádza vytvorený sumár vodohospodárskych služieb a užívaní vôd:

Pri zostavovaní zoznamu vodohospodárskych služieb a užívaní vôd sa vychádzalo z definícií v hore uvedenej legislatíve SR; v prípade, kedy bolo zaradenie tej-ktorej činnosti medzi vodohospodárske služby alebo užívanie vôd sporné, sa brali do úvahy stanovené kritériá, resp. sa hľadali nasledovné pojmové znaky, ktoré vodohospodárske služby či užívanie vôd podľa RSV resp. WATECO vystihujú:

A. Hľadisko *modifikovania kľúčových charakteristík* (a to aj u prírodných vôd, aj u vôd vypúšťaných zo strany používateľov).

Medzi kľúčové charakteristiky môžeme zaradiť: 1. priestorovú distribúciu vôd, 2. časovú distribúciu pri tokoch, 3. výšku vôd (hate a priehrady), 4. chemické zloženie (napr. úprava vôd, čistenie vôd), 5. teplota vôd

Inak povedané : ak činnosť bude *meniť* niektorú z kľúčových charakteristík uvedených vyššie, pôjde s veľkou pravdepodobnosťou o *službu*.

B. *Spotreba vody*. Vo všeobecnosti VH služba vodu ani nespotrebováva, ani neprodukuje znečistenie. Ak teda činnosť vodu spotrebováva, alebo produkuje znečistenie, ide s najväčšou pravdepodobnosťou o *užívanie vôd* (a nie o službu).

C. Podstatný vplyv na stav vôd. Ak má činnosť podstatný vplyv na stav vôd (v súlade s analýzou dopadov a vplyvov v zmysle čl. 5 RSV a jeho prílohy II), ide o *užívanie vôd*.

D. Činnosť bez významného dopadu na stav vôd nebude ani službou, ani užívaním vôd.

Pri tejto príležitosti je tiež potrebné zdôrazniť fakt, že v niektorých prípadoch sa zaradenie konkrétnej činnosti medzi služby alebo užívania vôd bude líšiť od doteraz zaužívanej praxe, vzhľadom k tomu, ako ich po novom definuje RSV resp. WATECO. Tento dôsledok predpokladá aj samotná RSV, keď v § 2, bod 39., stanovuje že „...tento pojem (t.j. vodohospodárske služby, resp. užívanie vôd) platí pre účely článku 1 a pre ekonomickú analýzu spracovanú podľa článku 5 a prílohy III, bod (b).“ Inak povedané, presnejšie určenie vodohospodárskych služieb, resp. užívaní vôd podľa RSV, resp. WATECO sa jednotlivých členských štátoch predpokladá postupne, v priebehu časových lehôt stanovených na implementáciu RSV.

Nižšie prinášame zoznam vodohospodárskych služieb a užívaní vôd, ktoré vyplývajú z aplikácie predchádzajúcich skutočností na podmienky SR, vychádzajúc pritom z požiadaviek RSV a WATECO. Je pritom zrejmé, že takýto zoznam si nerobí nároky na kompletnosť či úplnú obsahovú alebo pojmovú správnosť. Taktiež sa pravdepodobne v budúcnosti do zoznamu pričlenia ďalšie služby či užívania vôd, príp. už začlenené služby (užívania vôd) sa môžu podrobnejšie členiť:

Vodohospodárske služby:

- Odber vody Ide o získavanie vody z povrchových zdrojov, napr. z vodných tokov, rybníkov, jazier a nádrží

Odber povrchovej vody (§ 2 NV SR 755/2004 Z.z.)

Odber energetickej vody (§ 2 NV SR 755/2004 Z.z.)

- Vzdúvanie

Vzdúvanie (§ 17 z.č. 364/2004 Z.z.)

Zadržiavanie (§ 17 z.č. 364/2004 Z.z.)

Znižovanie hladiny povrch. vôd a podzemných vôd (§ 17 z.č. 364/2004 Z.z.)

- Zachytávanie (viď § 2 z č. 364/2004 Z.z.)

Zachytávanie vody – odoberanie podzemnej vody záchytným zariadením, t.j. zariadením určeným na odber vody z podzemných zdrojov vody. (Vid' tiež: Vodárenstvo I, Zásobovanie vodou, Jozef Kriš a kol., STU Bratislava, 2006)

Zachytávanie dažďovej vody – viď kapitolu 7.5 v : Vodárenstvo I, Zásobovanie vodou, Jozef Kriš a kol., STU Bratislava, 2006)

- Akumulácia vody (§ 17 z.č. 364/2004 Z.z.)

Akumulácia vody vo vodovodnom systéme – vytváranie zásoby vody na zabezpečenie prevádzky vodovodu. Vid' tiež: Vodárenstvo I, Zásobovanie vodou, Jozef Kriš a kol., STU Bratislava, 2006)

- Úprava vody

Činnosť úpravní vôd (viď napr. § 12 z.č. 442/2002 Z.z.)

- Distribúcia vody (povrchovej alebo podzemnej)

Výroba pitnej vody (Výnos ÚRSO č. 3/2006 § 5)

Distribúcia pitnej vody (Výnos ÚRSO č. 3/2006 § 1 písm. h)

Dodávka pitnej vody (Výnos ÚRSO č. 3/2006 § 5)

Voda na požiarne účely. Túto dôležitú problematiku rieši okrajovo napr. § 28, ods. 11 z.č. 442/2002 Z.z., ďalej podkapitola 4.2 v práci Vodárenstvo I, Zásobovanie vodou, Jozef Kriš a kol., STU Bratislava, 2006)

- Poskytovanie zariadení na odvádzanie odpadovej vody

(Vid' tiež § 2 písm. b) z.č.442/2002 Z.z.)

Odvádzanie odpadovej vody (Výnos ÚRSO č. 3/2006, § 5)

Odvádzanie vôd z povrchového odtoku (vid napr. § 6 NV SR 296/2005)

- Poskytovanie zariadení na čistenie vody

Čistenie odpadovej vody (Výnos ÚRSO č. 3/2006, § 5)

- Následné vypúšťanie vyčistenej vody do povrchovej vody.

Vypúšťanie odpadových vôd do recipienta (§ 2, písm. af) z.č. 364/2004 Z.z.)

- Udržiavanie plavebnej dráhy (*Pozn.: do tejto služby sa zaraďujú len činnosti spojené s údržbou infraštruktúry pre plavbu. Plavba ako taká je v súlade s RSV a WATECO zaraďovaná medzi užívania vôd - má podstatný vplyv na stav vôd*)

Udržiavanie splavnosti vodných ciest (§ 1 NV SR 755/2004 Z.z.)

Vytyčovanie plavebnej dráhy (§ 1 NV SR 755/2004 Z.z.)

- Ochrana proti povodňam

Opatrenia na ochranu pred povodňami (§ 4, ods.(1) z.č. 666/2004 Z.z.)

Povodňové plány

Povodňové prehliadky

Predpovedná povodňová služba a hlásna a varovná povodňová služba

Hliadková služba

Povodňové zabezpečovacie práce

Povodňové záchranné práce

Preventívne opatrenia (§ 4, ods.(3) z.č. 666/2004 Z.z.)

Technické a biotechnické opatrenia v povodí, ktoré spomaľujú odtok vôd z povodia do vodných tokov

Výstavba retenčných nádrží

Výstavba ochranných hrádzí

Výstavba protipovodňových línii

Výstavba zariadení na prečerpávanie vnútorných vôd

Úprava vodných tokov

Nevyhnutná oprava a údržba

Budovanie poldrov

- Údržba vodných stavieb spojených s využívaním HEP vodných tokov a EP podzemných vôd (§ 2 NV SR 755/2004 Z.z., ďalej § 17 z.č. 364/2004 Z.z.)

(*Pozn.: ide len o údržbu príslušných vodných stavieb, využívanie HEP (resp. EP u podzemných vôd) samotného zaraďujeme v súlade s RSV a WATECO do užívania vôd – má značný dopad na stav vôd*)

Údržba vodných stavieb spojených s využívaním HEP na vodných tokoch (§ 17 z.č. 364/2004 Z.z.)

Údržba vodných stavieb spojených s využívaním EP podzemných vôd (§ 17 z.č. 364/2004 Z.z.)

- Samoobslužné (svojpomocné) služby

Jednoduché vodné zariadenia – vodné studne (§ 18 z.č. 364/2004 Z.z.)

Jednoduché vodné zariadenia – gravitačný odber (§ 18 z.č. 364/2004 Z.z.)

Užívanie vôd:

- Navigácia (plavba)

Používanie vôd na plavbu (§ 19 z.č. 364/2004 Z.z.)

Používanie vôd na plavenie dreva (§ 20 z.č. 364/2004 Z.z. .)

- Domáce činnosti. (Majú podstatný vplyv na stav vôd.)

2.7.15.1 Odpad z domácnosti mimo kanalizácie (chov hospodárskych zvierat atď.)

- Poľnohospodárske činnosti. (Podstatný vplyv na stav vôd)

Dôsledky aplikácie umelých hnojív z polí na vodné útvary

Iné užívania

- Priemyselné činnosti. Nemenia charakteristiky, majú podstatný vplyv na stav vôd

Rozdelenie na jednotlivé druhy činností - vid' tiež prílohu č. 3, časť B NV SR 296/2005.

- Dôsledky difúzneho znečistenia. Má podstatný vplyv na stav vôd. Bude sa čiastočne prekrývať s poľnohospodárskymi činnosťami.

Znečistenie z poľnohospodárskych činností

Iné druhy difúzneho znečistenia

- Dôsledky bodového znečistenia. Má podstatný vplyv na stav vôd. Bude sa čiastočne prekrývať s priemyselnými činnosťami .

Pôjde o rôzne havarijné stavy na výrobnom či technologickom zariadení prevažne v priemysle.

- Užívanie vôd na kúpanie (turizmus) (vid' tiež §8 z.č. 364/2004 Z.z)

Užívanie vôd na rekreáciu

Užívanie vôd na vodné športy

- Závlahy, odvodňovanie (poľnohospodárstvo). Podstatný vplyv na stav vôd – dostávajú sa do povrchových i spodných vôd a spôsobujú eutrofizáciu (§9 z.č. 364/2004 Z.z)

Zavlažovanie a odvodňovanie pozemkov vodnými stavbami. (§ 21, ods.1 písm. h) z.č. 364/2004 Z.z)

- Chov rýb a reprodukcia pôvodných druhov rýb. (§10 z.č. 364/2004 Z.z)

Využívanie povrchových vôd alebo podzemných vôd na hospodársky chov rýb alebo na chov vodnej hydiny, prípadne iných vodných živočíchov na účely podnikania (§ 21, ods.1 písm. e) z.č. 364/2004 Z.z.)

- Využívanie HEP, EP

HEP (hydroenergetický potenciál) využíva každý, kto napr. odoberá elektrickú energiu vyrobenú vo vodnej elektrárni

Využívanie EP (energetického potenciálu) podzemných vôd

- Odvádzanie a vypúšťanie povrchových vôd a podzemných vôd (viď § 17 vodného z.č. 364/2004 Z.z.) – nakladanie s vodami). Ďalej § 21 vodného zákona (platí pre osobitné užívanie vôd, na ktoré je potrebné povolenie, ak nejde o užívanie vôd podľa § 18 až 20):
Vypúšťanie odpadových vôd a osobitých vôd do povrchových vôd alebo podzemných vôd (§ 21, ods.1 písm. c) z .č. 364/2004 Z.z.)
Vypúšťanie vôd z povrchového odtoku do povrchových vôd alebo do podzemných vôd (§ 21, ods. 1 písm. d) z.č. 364/2004 Z.z.)
Čerpanie znečistených podzemných vôd na účely zníženia ich znečistenia alebo zníženia znečistenia horninového prostredia a na ich následné vypúšťanie do týchto vôd, prípadne do povrchových vôd. (§ 21, ods. 1 písm. f) z.č. 364/2004 Z.z.)
Iné osobitné užívanie povrchových vôd a podzemných vôd (§ 21, ods.1 písm. i) z.č. 364/2004 Z.z.)

Odpoveď na otázku č. 2 (čo sa má zahrnúť do vodohospodárskych služieb, pre ktoré máme posúdiť súčasnú úroveň úhrady nákladov ?):

RSV i WATECO požaduje *prepojenie medzi vodohospodárskymi službami, pre ktoré bude posudzovaná **súčasná** úroveň úhrady nákladov, s výsledkami analýzy vplyvov a dopadov.* Teda dôležité je nasledovné prepojenie: najvhodnejšie vodohospodárske služby, ktoré majú byť zahrnuté do posudzovania úrovne úhrady nákladov sú tie, ktoré majú spojitosť so zistenými vplyvmi a dopadmi na stav vodných útvarov v uvedenej analýze. V konečnom dôsledku by však na základe tejto analýzy vplyvov a dopadov mala tieto vodohospodárske služby identifikovať kompetentná autorita. Riešitelia tejto úlohy majú za cieľ nadviazať na vyššie uvedené prepojenia – t.j. nadviazať na tie činnosti, ktoré podľa analýzy vplyvov a dopadov majú významný dopad na stav vôd. Na mieste je však otázka, či sú v súčasnosti dostatočné údaje pre ekonomické vyjadrenie týchto prepojení, ktoré sa očakáva, t.j. vyjadrenie miery úhrady nákladov za vodohospodárske služby poskytované v jednotlivých povodiach, pričom má ísť o vyjadrenie podielu úhrady tými sektormi, ktoré identifikovaný dopad – t.j. konkrétny vodohospodársky problém spôsobujú. Ďalším momentom, ktorý jednoznačne limituje „priestor“, v ktorom sa riešitelia môžu pohybovať, je skutočnosť, že posudzovať – vypočítať, alebo odhadnúť úroveň – mieru úhrady nákladov na vodohospodárske služby možno len za tie vodohospodárske služby, ktoré sú v súčasnosti spoplatnené (teda len tzv. regulované činnosti v zmysle regulácie výšky cien za poskytované vodohospodárske služby, ktorú realizuje ÚRSO).

RSV požaduje zahrnúť do posúdenia – odhadu súčasnej úrovne úhrady nákladov na vodohospodárske služby ako *minimum* tieto vodohospodárske služby:

- a) zásobovanie pitnou vodou
- b) odvádzanie a čistenie odpadových vôd,

pričom RSV nestanovuje, či majú byť zahrnuté len vodohospodárske služby poskytované verejnými inštitúciami alebo aj súkromnými alebo čiastočne súkromnými spoločnosťami (komerčnými – vodárenské spoločnosti) regulovanými štátom alebo samosprávou, alebo či majú byť zahrnuté aj tzv. vlastné služby.

Pre zahrnutie *ďalších* vodohospodárskych služieb do posúdenia súčasnej úrovne úhrady nákladov vynaložených na ich poskytnutie je rozhodujúci - ako už bolo uvedené vyššie - ich významný dopad na stav vôd. Inými slovami, súčasná úroveň úhrady (návratnosti) nákladov by mala byť posudzovaná u tých vodohospodárskych služieb, ktoré majú významný dopad na stav vôd. Ako je načrtnuté vyššie, musíme sa vrátiť k výsledkom analýzy vplyvov a dopadov:

V Národnej správe za rok 2004 za SR reportovanej Európskej komisii v súlade s RSV, článkom 5 a Prílohy II a Prílohy III a článkom 6, Prílohy IV, bol uvedený prehľad významných *vplyvov* ľudskej činnosti na vodné útvary, ktorými sú :

- bodové zdroje znečistenia (produkované a vypúšťané znečistenie; zdroje znečistenia: komunálne odpadové vody, priemyselné odpadové vody, vyústenia odpadových vôd z poľnohospodárstva)
- difúzne zdroje znečistenia (zdroj znečistenia: poľnohospodárstvo; odtok živín z difúzných zdrojov znečistenia, odtok dusíka a fosforu, pesticídy)
- odbery povrchových vôd (pre mestské, priemyselné, poľnohospodárske a iné použitie)
- regulácia prietokov a morfológia (regulácia vodného toku, vrátane prevodu a odvedenia vody; morfologické zmeny vodných útvarov)
- iné

V uvedenej správe je aj kategorizácia vodných útvarov z hľadiska rizika nedosiahnutia cieľov do r. 2015 a identifikácia príčin predpokladaného zlyhania (uvedené vplyvy majú priamy dopad na riziko nedosiahnutia cieľov).

V nadväznosti na prehľad vplyvov, ktoré majú významný *dopad* na stav vodných útvarov v povodiach, je možné predbežne špecifikovať *hlavné vodohospodárske problémy*, ktorými sú:

- znečistenie povrchových vôd
- znečistenie podzemných vôd
- hydromorfologické zmeny
- zhoršený kvantitatívny stav podzemných vôd.

Vodohospodársky problém „znečistenie povrchových vôd“ postihuje tieto hlavné sektory:

- sídelné aglomerácie
- priemysel
- poľnohospodárstvo

(jedná sa o organické znečistenie, znečistenie živinami, znečistenie prioritnými látkami, znečistenie škodlivými látkami a obzvlášť škodlivými látkami, pričom Národná správa za rok 2004 obsahovala pre každý druh znečistenia percentuálne vyjadrené isté riziko a ďalšie možné riziko nedosiahnutia cieľov do r. 2015).

Vodohospodársky problém „znečistenie podzemných vôd“ postihuje tieto hlavné sektory:

- sídelné aglomerácie
- priemysel
- poľnohospodárstvo

(jedná sa o difúzne a bodové zdroje, ktoré ovplyvňujú chemický stav podzemných vôd a Národná správa taktiež obsahuje percentuálne vyjadrené isté riziko a ďalšie možné riziko nedosiahnutia cieľov do r. 2015).

Vodohospodársky problém „hydromorfologické zmeny“ postihuje tieto hlavné sektory

- energetika – vodné elektrárne
- doprava – lodná doprava
- protipovodňová ochrana

(jedná sa o morfológické zmeny – narušenie pozdĺžnej a laterálnej spojitosti riek, hydrologické zmeny; u hydromorfologických vplyvov je isté riziko nedosiahnutia cieľov do r. 2015 48 % a ďalšie možné riziko 26,5 %).

Vodohospodársky problém „zhoršený kvantitatívny stav podzemných vôd“ postihuje ako hlavný sektor

- vodné hospodárstvo – odbery vôd pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou (jedná sa o vodné útvary v predkvartérnych horninách - v riziku je ich sedem a o vodné útvary v kvartérnych sedimentoch – v riziku je jeden).

Jednotlivé užívania vody, ktoré spôsobujú takto špecifikované vodohospodárske problémy pomáhajú riešiť vodohospodárske služby (ako prostriedok medzi prírodným prostredím a užívaním vôd). To je teda prepojenie ktoré máme využiť z výsledkov analýzy vplyvov a dopadov – prepojenie užívania vody a vodohospodárskych služieb, ktorých zmyslom je zmierniť negatívne ekologické dopady na tieto užívania. Hlavne z dlhodobého hľadiska, pre účely plánov manažmentu povodí, vodohospodárske služby - u ktorých sa bude uvažovať s odhadom úhrady (návratnosti) nákladov – musia stavať na identifikácii vodných útvarov nesúcich riziko zlyhania – nedosiahnutia dobrého stavu vody (kvôli aplikácii článku 9 RSV a uplatneniu princípu „znečisťovateľ platí“) spolu s výsledkami konzultácií s verejnosťou o prehľade významných vodohospodárskych problémov v povodí. Z toho sa dá vyvodiť záver, že vodohospodárske služby môžu byť „pridávané“ alebo „odoberané“ v závislosti na budúcom odhade rizika nedosiahnutia cieľov RSV.

Zo sumára vodohospodárskych služieb a užívaní vôd vyššie vyplynul prístup, aký bol zvolený pre zaradenie určitých súčasných činností medzi „vodohospodárske služby“ a určité činnosti zostali v kategórii „užívanie vody“.

3.2 Identifikovanie poskytovateľov vodohospodárskych služieb, užívateľov vody a znečisťovateľov vody

Ako sa uvádza k kapitole 3.1, v rámci reportingovej povinnosti podľa čl. 5 a Prílohy II a III bola uskutočnená analýza významných vplyvov a dopadov ľudskej činnosti na stav vodných útvarov (viď Národnú správu 2004). Nadväzne na zistenia tejto analýzy boli predbežne vyšpecifikované hlavné vodohospodárske problémy, ktoré sú uvedené takisto v kapitole 3.1.

Teda vodohospodárske problémy boli identifikované, ďalej podľa požiadaviek RSV je však treba sektory zapríčínujúce tieto problémy (znečistenie vôd) identifikovať ako užívateľov vodohospodárskych služieb a na tieto vodohospodárske služby má byť vypočítaná – odhadnutá návratnosť nákladov (vrátane environmentálnych nákladov a nákladov na zdroje).

Sektory, ktoré najviac zapríčínujú environmentálne problémy v oblasti vôd, teda ich najväčšie znečisťovanie, sú:

- poľnohospodárstvo, priemysel, lodná doprava, domácnosti, sídelné aglomerácie

3.2.1. Identifikácia poskytovateľov vodohospodárskych služieb

Vodohospodárske služby, ktoré majú byť zahrnuté ako *minimum* do hodnotenia úhrady (návratnosti) nákladov, t.j. zásobovanie pitnou vodou a odvádzanie a čistenie

odpadových vôd, sú v SR zabezpečované vodárenskými spoločnosťami (akciové spoločnosti), obecnými úradmi a inými subjektmi (prevádzkovateľmi verejných vodovodov a verejných kanalizácií). Najväčší podiel na zabezpečovaní týchto služieb majú vodárenské spoločnosti. Pre ilustráciu uvádzame počet rozhodnutí o cene vodného a stočného vydaných ÚRSO na žiadosť *obecných úradov* predstavuje:

- z celkového počtu cenových rozhodnutí na rok 2004 v počte 40 boli cenové rozhodnutia vydané pre obce v počte 18 a jedno cenové rozhodnutie pre s.r.o. zriadenú za účelom prevádzkovania verejného vodovodu a verejnej kanalizácie obce;
- z celkového počtu cenových rozhodnutí na rok 2005 v počte 86 boli cenové rozhodnutia vydané pre obce v počte 31 (a pre ďalších 6 s.r.o. zriadených za účelom prevádzkovania verejného vodovodu a verejnej kanalizácie pre obec alebo skupinu obcí, resp. pre určité účelové zariadenie);
- z celkového počtu cenových rozhodnutí na rok 2006 v počte 70 boli cenové rozhodnutia vydané pre obce v počte 41 (a pre ďalších 9 s.r.o. zriadených za účelom prevádzkovania verejného vodovodu a verejnej kanalizácie pre obec alebo skupinu obcí, resp. pre určité účelové zariadenie);

Vodárenské akciové spoločnosti vznikli ako podnikateľské subjekty v procese transformácie štátnych podnikov vodární a kanalizácií, ktorý začal v rokoch 1997 – 1998. V r. 2004 bolo v SR osem vodárenských akciových spoločností prevádzkujúcich infraštruktúrne majetok verejných vodovodov a verejných kanalizácií. V roku 2005 ich bolo deväť a v roku 2006 v dôsledku pokračujúcej transformácie na úseku verejných vodovodov a verejných kanalizácií počet týchto spoločností stúpol na pätnásť. Tieto spoločnosti fungujú v SR fakticky na regionálnej úrovni, a preto nie je možné tieto spoločnosti identifikovať ako poskytovateľov vodohospodárskych služieb im prináležiacich (t.j. zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie) na úrovni povodí, ako požaduje RSV, nakoľko regionálne usporiadanie nie je identické s hranicami povodí. V prílohe č. 1 sa nachádza mapa znázorňujúca hranice jednotlivých regiónov (krajov) a hranice čiastkových povodí (v súlade so z.č. 364/2004 Z.z.), ktoré sú tvorené základnými povodiami.

Základným predmetom činnosti vodárenských spoločností je:

- *výroba a distribúcia pitnej vody*
- *odvádzanie a čistenie odpadovej vody,*

pričom ide o:

- zásobovanie obyvateľstva, priemyslu, poľnohospodárstva a ďalších spotrebiteľov pitnou a úžitkovou vodou z verejných vodovodov v danej územnej pôsobnosti,
- odvádzanie a čistenie odpadových vôd vypúšťaných do verejnej kanalizácie v danej územnej pôsobnosti.

Výroba a distribúcia pitnej vody:

Vodárenské spoločnosti zabezpečujú zásobovanie pitnou vodou

- a) pripojením sídiel na diaľkové systémy, ktoré používajú veľkokapacitné vodárenské zdroje; diaľkový systém je tvorený vodárenskými zdrojmi (studne, pramene), čerpacími stanicami, akumuláčnými nádržami a líniovým potrubím.
- b) samostatnými vodovodmi s vlastnými vodárenskými zdrojmi lokálneho významu a skupinovými vodovodmi zásobujúcimi dve a viac obcí z jedného alebo viacerých vodárenských zdrojov.

Dodávka pitnej vody odberateľom:

Na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou vodárenské spoločnosti používajú väčšinou výhradne zdroje podzemnej vody (s výnimkou niektorých oblastí hlavne na východe SR, kde z dôvodu nedostatočných zdrojov podzemnej vody sa využívajú i odbery z povrchových tokov).

Vodárenské spoločnosti dodávajú pitnú vodu domácnostiam a ostatným odberateľom. Ostatní odberatelia sú vykazovaní v dvoch položkách: a) ako dodávky obciam – ktoré samé prevádzkujú vodohospodársky majetok, alebo b) prenajímajú vodohospodársky majetok verejnej vodárenskej spoločnosti

((podľa Usmernenia k Výnosu č. 3/2006, ktorým sa ustanovuje rozsah cenovej regulácie, uskutočňovanej prostredníctvom Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO), za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou platí: „Ak je verejný vodovod alebo verejná kanalizácia vo vlastníctve obce alebo vo vlastníctve obchodnej spoločnosti, v ktorej má obec majetkovú účasť, úrad považuje ich prevádzkovateľa za obecnú vodárenskú spoločnosť (ide len o zavedenie pojmu pre uvedenú činnosť)).

Obecná vodárenská spoločnosť nakupuje pitnú vodu od regulovaného subjektu za cenu pre distribúciu pitnej vody podľa rozhodnutia ÚRSO. Regulovaným subjektom sa rozumie fyzická alebo právnická osoba vykonávajúca regulovanú činnosť v sieťových odvetviach; regulovanou činnosťou je prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií (vrátane prevádzkovania čistiarní odpadových vôd).

Odvádzanie a čistenie odpadovej vody:

Vodárenské spoločnosti prevádzkujú čistiarne odpadových vôd a súvisiace stokové siete v obciach. Prevádzkujú tiež čistiarne odpadových vôd na základe zmlúv uzavretých s obecnými a mestskými úradmi.

Nadväzne na nové legislatívne požiadavky po vstupe do EÚ sa v mnohých ČOV uskutočňuje alebo pripravuje rozsiahla rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV.

Vodárenské spoločnosti : - pitná voda, odvádzania a čistenie odpadových vôd - objemy, náklady, tržby

Vodárenské spoločnosti	Voda vyrobená /	Z toho voda fakturovaná pitná/	Objem odpadovej vody/	Náklady v tis. SK na vodu pitnú	Náklady v tis. SK na vodu	Tržby v tis. Sk za vodu	Tržby v tis. Sk za vodu
------------------------	-----------------	--------------------------------	-----------------------	---------------------------------	---------------------------	-------------------------	-------------------------

	tis.m ³	tis.m ³	tis.m ³	fakturovanú	odvedenú fakturovanú	pitnú	odvedenú
2004							
Bratislavská VS, a.s.	70 449	50 967	47 676	1 097 289	861 029	1 029 630	834 060
Trnavská VS, a.s.	14 750	10 963	10 296	123 917	144 202	186 569	160 867
Západoslovenská VS, a.s.	52 432	34 698	26 833	790 052	378 962	765 512	403 282
Trenčianska VS, a.s.	13 196	7 728	9 151	142 892	98 827	165 167	125 073
Severoslovenská VS, a.s.	47 881	34 268	33 496	649 361	555 471	675 577	562 201
Stredoslovenská VS, a.s.	57 976	34 985	27 874	727 990	382 700	717 500	419 700
Východoslovenská VS, a.s.	63 771	43 504	46 078	1 000 442	604 808	971 077	743 971
Podtatranská VS, a.s.	21 109	13 451	12 752	292 905	213 840	300 765	199 239
Vodárenské a technické služby, s.r.o. Hlohovec,	–	–	–	–	–	–	–
Vodárne a kanalizácie mesta Komárno, a.s. (KOMVAK,a.s).	3 964	3 111	2 764	49 168	31 436	45 412	29 053
Slovenské celulóžky a papierne, a.s. Ružomberok (SCP, a.s. Ružomberok)	–	7	33 294	–	102 852	175	142 676
SÚČET	345 528	233 682	250 214	4 874 016	3 374 127	4 857 384	3 620 122

Vodárenské spoločnosti : - pitná voda, odvádzania a čistenie odpadových vôd - objemy, náklady, tržby

Vodárenské spoločnosti	Voda vyrobená/ tis.m ³	Z toho : voda fakturovaná pitná/ tis.m ³	voda fakturovaná odpadová/ tis.m ³	Náklady v tis. SK na vodu pitnú fakturova nú	Náklady v tis. SK na vodu odvedenú fakturova nú	Tržby v tis. Sk na vodu pitnú	Tržby v tis. Sk na vodu odvedenú
2005							
Bratislavská VS, a.s.	69 000	48 454	45 407	823 000	710 000	978 000	957 000
Trnavská VS, a.s.	14 437	11 227	9 083	180 972	201 562	212 429	181 705
Západoslovenská VS, a.s.	50 592	34 392	26 365	888 786	446 631	866 682	481 060
Trenčianska VS, a.s.	12 577	7 588	8 472	167 258	139 124	175 386	163 514
Severoslovenská VS, a.s.	46 162	32 132	31 678	683 957	596 769	643 082	621 014
Stredoslovenská VS, a.s.	53 634	32 304	25 827	716 780	403 946	790 322	479 186
Východoslovenská VS, a.s.	60 124	39 950	43 378	1 057 295	653 863	1 032 692	766 248
Podtatranská VS, a.s.	19 918	12 531	11 298	304 766	200 395	326 167	211 490
Vodárenské a technické služby, s.r.o. Hlohovec,	1 511	1 216	2 404	–	–	26 040	35 347
Vodárne a kanalizácie mesta Komárno, a.s. (KOMVAK,a.s).	3 939	3 270	2 724	53 446	32 080	53 469	32 333
Mondi Business Paper SCP, a.s. Ružomberok	–	–	33 983	–	151 904	–	171 713
SÚČET	331 894	223 064	240 619	4 876 260	3 536 274	5 104 269	4 100 610

Vodárenské spoločnosti : - pitná voda, odvádzania a čistenie odpadových vôd - objemy, náklady, tržby

Vodárenské spoločnosti	Voda vyrobená/ tis.m ³	Z toho : voda	voda	Náklady v tis. SK na	Náklady v tis. SK na	Tržby v tis. Sk	Tržby v tis. Sk
------------------------	--------------------------------------	------------------	------	-------------------------	-------------------------	--------------------	--------------------

	tis.m ³	fakturovaná pitná/ tis.m ³	fakturovaná odpadová/ tis.m ³	vodu pitnú fakturovan ú	vodu odvedenú fakturovan ú	na vodu pitnú	na vodu odvedenú
2006							
Bratislavská VS, a.s.	71 000	49 311	47 078	980 253	813 674	1 118 310	1 037 127
Trenčianska VS, a.s.	13 932	10 377	9 793	203 493	195 468	214 305	248 020
Západoslovenská VS, a.s.	50 192	32 068	25 012	954 138	499 218	895 302	507 613
Trenčianska vodohospodárska spoločnosť, a.s.	12 191	7 394	7 963	174 830	170 168	190 240	179 543
Trenčianske vodárne a kanalizácie, a.s.	–	–	–	–	–	–	–
Severoslovenská VS, a.s.	15 905	10 641	10 865	235 553	188 918	222 624	244 174
Oravská VS, a.s.	5 428	3 840	2 668	88 997	66 747	88 065	62 737
Liptovská VS, a.s.	4 739	3 372	4 996	82 841	118 404	75 409	122 436
Turčianska VS, a.s.	7 769	5 708	4 672	115 655	106 008	113 874	105 320
Považská VS, a.s.	8 045	5 203	5 155	107 418	119 433	114 102	117 982
Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s.	4 398	2 555	2 059	53 888	39 080	48 548	46 148
Stredoslovenská VS, a.s.	-	19 239	14 303	-	-	506 031	322 128
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.,	52 972	12 198	10 382	785 960	545 360	327 833	241 622
Východoslovenská VS, a.s.	56 456	38 687	41 866	1 249 937	722 217	1 149 024	826 562
Podtatranská VS, a.s.	19 335	11 974	11 079	303 297	217 240	321 488	250 442
Vodárenské a technické služby, s.r.o. Hlohovec,	1 475	1 113	2 131	–	–	25 925	40 077
Vodárne a kanalizácie mesta Komárno, a.,s, (KOMVAK,a.s)	3 683	2 889	2 492	57 471	37 832	53 841	33 403
Mondi Business Paper SCP, a.s. Ružomberok	–	–	3 237	–	10 988	–	21 685
SÚČET	327 520	216 569	205 751	5 393 731	3 850 755	5 464 921	4 407 019

Pokiaľ ide *vlastné služby*, nemožno opomenúť vlastné, súkromné zásobovanie vodou z vlastných studní a tiež vlastné odvádzanie odpadových vôd (žumpy, domové ČOV), ktoré sa na území SR – hlavne na východe územia vyskytuje, dokonca v súčasnosti má tendenciu narastať z dôvodu vysokých cien vody v tomto sociálne slabom regióne. Negatívnym momentom je však neexistencia presnej evidencie týchto vlastných služieb, teda neexistujú sumárne údaje o počte vlastných studní, žump a preto ani o množstvách takto zabezpečovanej a odvádzanej odpadovej vody. V júni 2007 VÚVH začal prostredníctvom dotazníka zverejneného na svojej webovej stránke, adresovaného obciam, sledovať o.i. údaje:

- o počte žump v obciach (ale aj o počte obyvateľov, ktorí majú žumpu a odpadové vody zo žump nie sú vyvázané na ČOV; o počte obyvateľov, ktorí majú žumpu a odpadové vody zo žump sú vyvázané na ČOV)
- o počte domácností, ktoré majú domovú ČOV.

Zatiaľ však výsledky tohto dotazníka nie sú k dispozícii a podľa predbežnej odozvy obcí treba rátať asi len s 30 – percentnou návratnosťou dotazníka. Doteraz však žiadna iná podobná evidencia neexistovala.

3.2.2 Identifikácia užívania vody

Užívanie vody je definované v článku 2 RSV ako: „vodohospodárske služby s akoukoľvek inou aktivitou identifikovanou podľa článku 5 a Prílohy II, majúcou významný dopad na stav vôd. Tento koncept sa aplikuje pre účely článku 1 RSV a ekonomickej analýzy uskutočnenej podľa článku 5 a Prílohy III, bod b)“. Článok 9 RSV špecifikuje, že užívania vody by mali zahŕňať aspoň *domácnosti, poľnohospodárstvo a priemysel*. Podľa RSV majú byť tieto tri užívania vody zahrnuté do prvého odhadu – výpočtu úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby ako minimum. Tento odhad mal byť podľa RSV uskutočnený v roku 2004. RSV nepožaduje, aby tento prvý odhad hlbšie disagregoval tieto tri základné kategórie, napríklad na rôzne odvetvia priemyslu, ale ak je to možné a existujú také údaje, potom to môže prispieť k presnejšiemu obrazu o situácii v danom členskom štáte. Ak sa zahrnú aj tieto „iné činnosti“, t. j. iné užívania vody, ako sa uvádza vyššie, musia mať spojitosť s analýzou vplyvov a dopadov a uskutočnenou ekonomickou analýzou podľa článku 5 RSV. Tieto iné užívania sa viažu na charakterizáciu povodí, ktorá identifikovala činnosti majúce významný dopad na stav vôd a zhodnotila príslušné vplyvy a dopady Tam, kde tieto iné činnosti majú významný dopad na stav vôd, môžu byť zahrnuté do prvého odhadu návratnosti nákladov na poskytované vodohospodárske služby. Ak sa ale nezahrnú, hoci majú významný dopad na stav vôd, je potrebné objasnenie príčiny nezahrnutia a bude potrebné ich zahrnutie v ďalších, neskorších odhadoch. V týchto následných odhadoch sa už očakáva hlbšia disagregácia (napr. na úroveň priemyselných odvetví) ako súčasť odhadu návratnosti nákladov na poskytované vodohospodárske služby pre účel vodnej cenotvorby a programov opatrení.

V SR možno zahrnúť medzi iné užívania vody, majúce významný dopad na stav vôd, ako to vyplýva z analýzy vplyvov a dopadov – hlavne energetiku, vodné elektrárne, lodnú dopravu. Tieto užívania vody sú aj užívateľmi vodohospodárskych služieb. Vyjadriť výpočtom návratnosť nákladov na vodohospodárske služby, ktorých užívateľmi sú tieto špecifické odvetvia priemyslu v súčasnosti nie je možné vzhľadom na to, že nie sú k dispozícii potrebné vstupné údaje za tieto odvetvia od poskytovateľov vodohospodárskych služieb. Bez nich však nie je možné výpočet uskutočniť (náklady, tržby, dotácie), nakoľko žiadny z poskytovateľov uvedených služieb nemal povinnosť viesť osobitnú evidenciu o nich za jednotlivé špecifické odvetvia. Z vyššie uvedených zámerov RSV však vyplýva, že sledovanie návratnosti nákladov na vodohospodárske služby poskytované hlavne najvýznamnejším znečisťovateľom – užívateľom vody - bude do budúcnosti nevyhnutné (uplatnenie článku 9 RSV).

3.2.3 Identifikácia znečisťovateľov

Analýza návratnosti nákladov na vodohospodárske služby sa vzťahuje k úhrade nákladov na čistenie znečistenia alebo v istom zmysle tiež ku „kontrole“, akú poskytujú samotné vodohospodárske služby. *Náklady, ktoré užívatelia v súčasnosti platia, nemusia byť proporcionálne k nákladom, ktorých rast spôsobujú.* Napríklad, priemyselné činnosti môžu mať (v súčasnosti, alebo historicky) zhoršujúci efekt na kvalitu vody, vyžadujúcu si rozšírené úrovne úpravy kvality pitnej vody pri zásobovaní z verejných vodovodov. Z hľadiska požiadaviek RSV je podstatné identifikovať činnosti, ktoré spôsobujú zvýšenie znečistenia v každom povodí. Tieto údaje sú k dispozícii z analýzy vplyvov a dopadov a z vyšpecifikovania hlavných vodohospodárskych problémov. Hlavné vodohospodárske problémy boli už vyššie špecifikované, spolu so sektormi, ktoré tieto problémy postihujú, ale ktoré ich zároveň aj spôsobujú, sú teda hlavnými znečisťovateľmi. V niektorých prípadoch by možno bolo potrebné rozšíriť analýzu vplyvov a dopadov, aby sa zistilo príslušné užívanie vody, ktorého sa týka historické znečistenie (staré záťaž). Existencia alebo intenzita užívania

vody v rámci povodia sa možno významne zmenila alebo poklesla od vzniku historického znečistenia. Avšak, z dôvodu kapitálovo-intenzívnej povahy vodného hospodárstva s dlhodobými aktívami, historické znečistenie pravdepodobne zvýšilo kapitálové investície, ktoré sú platené dodnes. Inými slovami, môžu existovať rôzne „opozdenia“ pri užívaní vody a znečistení *z pohľadu investovania a financovania vodohospodárskych služieb*. V niektorých vodohospodárskych službách môžu byť v cenách ešte dodnes uplatňované v ekonomicky oprávnených nákladoch aj odpisy za veľmi staré dlhodobé investície (ktoré boli vyvolané veľkým znečistením – a to si vyžiadalo zvýšené investície do infraštruktúry).

Takéto nezhody medzi súčasnou cenou a rastom nákladov by mali byť identifikované, aby sa mohli korektne účtovať náklady na vodohospodárske služby. Príručka k odhadu návratnosti nákladov odporúča - ak tieto údaje nie sú k dispozícii z analýzy vplyvov a dopadov - urobiť ďalšiu hlbšiu analýzu. Ale pre prvý odhad úrovne úhrady (návratnosti) nákladov na vodohospodárske služby takéto niečo možno ani nemá zmysel. Avšak tam, kde informácia a vedomosť o histórii užívania vody, znečistenia a raste nákladov je k dispozícii, tam by toto malo byť využité na presnejšie vykreslenie zdrojov znečistenia. Pri absencii detailných informácií sa môže využiť napr. expertný odhad, pokiaľ členský štát toto považuje za podstatný problém v povodí. Ďalšia analýza historických dôsledkov znečistenia sa odporúča zaradiť do programu prác nasledujúcich po prvom odhade úrovne návratnosti nákladov na vodohospodárske služby.

Aká je situácia v SR ?:

Na Slovensku sa už viac ako 17 rokov diskutuje o potrebe riešiť problematiku tzv. „starých záťaží“ - historického znečistenia. Pozostatky po priemyselnej a poľnohospodárskej výrobe z čias predchádzajúceho režimu v podobe starých skládok, odkalísk, hald, kontaminovanej pôdy a vody sú roztrúsené po celom území SR. Na riešenie tohto problému však štátu dlhodobo chýbajú financie a zatiaľ nie je v platnosti ani zákon o environmentálnych záťažoch, návrh zákona jeho schválenie prichádza do úvahy pravdepodobne až v r. 2008. V júli 2007 bol schválený zákon o prevencii a náprave environmentálnych škôd č.359/2007 Z.z. Jeho účinok však v súčasnosti nie je možné ešte merať.

Je možné využiť výsledky predchádzajúcich zistení vyplývajúcich z analýzy vplyvov a dopadov, konkrétne predbežnej rizikovej analýzy systému GeoEnviron, ako nástroja pre hodnotenie pravdepodobného dopadu vplyvu bodového zdroja znečistenia na podzemné vody. Táto riziková analýza je založená na princípoch klasifikačného systému bodových zdrojov znečistenia (priemyselné lokality a skládky odpadov), popísaných Dánskou agentúrou životného prostredia (DK EPA). Riziková analýza systému GeoEnviron bola prispôbena Slovenským podmienkam a rozpracovaná na VÚVH v r. 2006 (v etapovej úlohe „Charakterizácia útvarov podzemných vôd a zdrojov znečistenia“, ktorej riešiteľmi boli RNDr. Miroslav Holubec, PhD. a Mgr. Ľubica Baranovičová). Úloha sa o.i. zaoberala i „starými záťažami“ (historickými znečisteniami), ktoré boli identifikované v jednotlivých šiestich oblastiach povodí, vymedzených zákonom .č. 364/2004 Z.z.. Jedná sa o bodové zdroje znečistenia, predstavujúce potenciálne riziko kontaminácie podzemných vôd.

V medzinárodnom povodí Dunaja sú oblasťami povodia:

- Povodie Dunaja: najväčšie zastúpenie v starých záťažoch predstavuje komunálny odpad, v menšej miere chemický odpad, nebezpečný odpad, priemyselný odpad, v malej miere biologický odpad a tiež kontaminácia ropnými látkami a znečisteniami spôsobenými pobytom sovietskych vojsk,
- Povodie Váhu: v najväčšej miere komunálny odpad, menej priemyselný, nebezpečný, chemický a biologický odpad,

- Povodie Hrona: najviac komunálny odpad, v menšej miere nebezpečný, priemyselný, chemický, biologický odpad a znečistenia spôsobené pobytom sovietskych vojsk,
- Povodie Bodrogu: najviac komunálny odpad, v malej miere nebezpečný odpad,
- Povodie Hornádu: najviac komunálny odpad, menej priemyselný odpad, v malej miere nebezpečný a chemický odpad.

Do medzinárodného povodia Visly patrí:

- oblasť povodia Dunajca a Popradu: staré záťaže tvoria hlavne komunálny odpad, menej priemyselný a chemický odpad a v malej miere znečistenia spôsobené pobytom sovietskych vojsk.

Vyššie uvedená „Charakterizácia útvarov podzemných vôd a zdrojov znečistenia“ uvádzala i odhad nákladov, uskutočnený Geologickou sekciou MŽP SR, predpokladaných na odstránenie popísanej kontaminácie a tento predstavuje cca 8,8 mil. SKK. Tieto finančné prostriedky však nie sú zatiaľ k dispozícii a zatiaľ nie je v platnosti ani zákon o environmentálnych záťažach.

3.3 Kalkulácia finančných nákladov vodohospodárskych služieb

Finančnými nákladmi na vodohospodárske služby sa rozumejú náklady spojené s poskytnutím a administráciou - riadením týchto služieb. Podľa požiadaviek RSV majú byť zahrnuté:

- a) prevádzkové náklady a náklady na údržbu
- b) kapitálové náklady
- c) administratívne náklady
- d) dotácie

Prevádzkové náklady a náklady na údržbu – sú to náklady na zabezpečenie služby a zahŕňajú hlavne osobné náklady, náklady na energiu, náklady na materiál a náklady na mzdy tretích strán; náklady na údržbu sú náklady na udržanie aktív v prevádzkyschopnom stave po celú dobu ich životnosti.

Kapitálové náklady – sú to náklady na platbu istiny a úroku, ktoré sú spojené s výdavkami na aktíva, ak sú externe hradené cez úvery, pôžičky alebo iné finančné mechanizmy. Dôležitou otázkou, ktorej treba podľa požiadaviek RSV venovať náležitú pozornosť sú odpisy a zaobchádzanie s nimi, nakoľko platné predpisy týkajúce sa odpisov a metódy odpisovania v rôznych členských štátoch sa môžu rôzniť a taktiež zaobchádzanie s odpismi týkajúcimi sa jednotlivých druhov vodohospodárskych služieb sa môžu líšiť. Pri úlohe prvého odhadu úrovne úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby v súvislosti s odpismi je nevyhnutné hlavne jasne popísať účtovnú odpisovú metódu, ktorú členský štát používa a ako zaobchádza s odpismi – vrátane zhodnotenia kapitálu pri vyčísl'ovaní finančných nákladov.

Konkrétne, vo väzbe na podmienky v SR sa tzv. ekonomicky oprávnenými nákladmi na vodohospodárske služby, ktoré zodpovedajú legislatívnym predpisom nezávislého regulátora cien za poskytované vodohospodárske služby (ÚRSO) zaoberá kapitola 3.6, ktorá je nosnou časťou tejto úlohy (časť 3.6.2).

Administratívne náklady – vo všeobecnosti sa vzťahujú k riadeniu vodohospodárskych služieb. Ide o situáciu, ak do poskytnutia vodohospodárskej služby sú zahrnuté viaceré organizácie, ako jedna. ((V SR je takýto prípad, keď sú zahrnuté do poskytnutia vodohospodárskej služby viaceré organizácie upravený priamo príslušným výnosom ÚRSO,

resp. Usmernením k tomuto výnosu a náklady, ktoré pritom vznikajú, sú vlastne prevádzkové: Výnos ÚRSO č. 3/2006 v § 1 vysvetľuje pojem „obecná vodárenská spoločnosť“. Ak je verejný vodovod alebo verejná kanalizácia vo vlastníctve obce alebo vo vlastníctve obchodnej spoločnosti, v ktorej má obec majetkovú účasť, ÚRSO považuje ich prevádzkovateľa za obecnú vodárenskú spoločnosť (ide len o pojem zavedený pre uvedenú činnosť). Regulovaný subjekt, ktorý vyrába a predáva pitnú vodu obecným vodárenským spoločnostiam, je povinný predložiť na ÚRSO návrh ceny na distribúciu pitnej vody podľa Výnosu č. 3/2006. Cena za distribúciu 1 m³ pitnej vody je cena znížená o priemerné náklady spojené s dodávkou pitnej vody konečným odberateľom, ktoré predstavujú náklady súvisiace predovšetkým s prevádzkovaním verejného vodovodu pre dodávku pitnej vody jednotlivým konečným dodávateľom. Obecná vodárenská spoločnosť nakupuje pitnú vodu od regulovaného subjektu za cenu pre distribúciu pitnej vody podľa rozhodnutia ÚRSO)).

Dotácie –podľa požiadaviek na reporting podľa článku 5 RSV by všeobecné dane mali byť jasne identifikované vo finančných nákladoch so separátnou identifikáciou daní environmentálnych. V SR nie sú zatiaľ zavedené žiadne environmentálne dane, korigujúce externality. Ďalšia analýza zameraná na úhradu (návratnosť) nákladov by sa mala orientovať viac na ekonomické ako finančné náklady a preto sa požaduje odstránenie všeobecných daní resp. iných transférov a zachovanie (pokiaľ existujú) tých, ktoré sa vzťahujú k environmentálnym škodám. Pokiaľ ide o dotácie, tie môžu mať viaceré formy, môžu byť priame i nepriame. Dotácie môžu byť vo forme priamych investícií z rôznych úrovní vlády alebo priamych platieb alebo grantov napríklad z EÚ, z ústrednej vlády (zo SR SR) alebo samosprávy poskytovateľovi služby. Mali by sa vzťahovať ku kapitálovým investíciám a/alebo prevádzkovým výdavkom. V členských štátoch môžu mať napr. formu tzv. „mäkkých pôžičiek“ a príspevkov na zrýchlené odpisy, avšak takéto dotácie nie je vždy ľahké rozoznať. Preto je potrebné pri prvom odhade úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby jasne povedať, aké dotácie boli použité. Okrem toho treba venovať pozornosť existencii resp. zmienke o odstránených či postupne odstraňovaných krížových dotáciách medzi užívateľmi vodohospodárskych služieb (napr. domácnosťami, poľnohospodárstvom, priemyslom). Týmto otázkam v aplikácii na podmienky SR sa venuje pozornosť v ďalších častiach.

3.3.1 Odkiaľ by mali podľa RSV pochádzať finančné údaje ?

Zdroje finančných údajov pre prvý odhad úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby môžu byť:

- štatistický úrad
- miestne úrady/samosprávy
- súkromné spoločnosti(vodárenské spoločnosti v SR, prevádzkovatelia verejných vodovodov)
- výskumné údaje z univerzít
- expertný odhad
- použitie skutočne existujúcich údajov, ktoré sú k dispozícii od poskytovateľov vodohospodárskych služieb.

Dobrou základňou pre zber informácií o finančných nákladoch sú výročné správy poskytovateľov vodohospodárskych služieb, pretože obyčajne obsahujú potrebné údaje pre odhad návratnosti nákladov (tržby, náklady, dotácie). U niektorých poskytovateľov vodohospodárskych služieb však vedené účty sú konsolidované a sú v nich zahrnuté viaceré služby a dokonca aj ďalšie činnosti nad rámec vodohospodárskej služby (nakolko sa organizácia venuje aj inej činnosti) alebo sú zahrnuté viaceré užívania (domácnosti, poľnohospodárstvo...). V takýchto prípadoch, keď nie je dané členenie podľa vodohospodárskych služieb, je potrebné odčleniť náklady príslušné pre ne a v každom prípade

je nevyhnutné jasne popísať postupy a prístupy, ako boli alokované náklady pre jednotlivé vodohospodárske služby.

Odporúča sa nasledovný prístup k zberu a reportovaniu o nákladoch pre účely prvého odhadu:

- používať ročné účty a národné, regionálne a samosprávne finančné/štatistické údaje vždy, keď je to možné
- ak údaje musia byť konvertované alebo chýbajúce údaje sú odhadované, vždy treba jasne uviesť bázu, ktorá sa použila
- identifikovať a reportovať akúkoľvek neistotu v údajoch
- identifikovať a reportovať bazický rok pre údaje; použiť sa má čo najposlednejší finančný alebo kalendárny rok; pokiaľ od rôznych poskytovateľov sú k dispozícii údaje za rôzne finančné reportovacie obdobia, potom je lepšie tieto posudzovať separátne, t.j. urobiť prvý odhad návratnosti nákladov na poskytované vodohospodárske služby za každého takéhoto poskytovateľa osobitne
- odporúča sa zbierať a reportovať údaje za najmenej tri posledné roky, aby sa predišlo akýmkoľvek anomáliám, náhodám a aby sa demonštrovala široká konzistencia vo finančných nákladoch a aby takto mohli byť ukázané aj určité trendy
- pokiaľ ide o dotácie, ide len o zahrnutie významných externých dotácií, nie o prehľad všetkých, i menej významných externých dotácií alebo napríklad krížových dotácií
- použiť pragmatický prístup – t.j. len reálne, existujúce údaje zahrnúť do prvého odhadu návratnosti nákladov na vodohospodárske služby
- vychádzať zo všeobecne platných účtovných princípov v danom členskom štáte
- agregácia nákladov za rôzne organizácie zodpovedné za rôzne zložky vodohospodárskej služby môže byť určitým problémom; v týchto prípadoch je lepšie urobiť prvý odhad miery - úrovne úhrady (návratnosti) nákladov osobitne za každú organizáciu.

3.3.2 Konverzia údajov z úrovne vodohospodárskej služby na úroveň povodia

Konverzia údajov na úroveň povodia môže byť komplikovaná. Napríklad, tak ako zistenie výšky populácie viažúcej sa na konkrétne povodie, takisto môže byť nevyhnutná i disagregácia aktív a nákladov vodohospodárskej služby z úrovne služby na úroveň povodia. Toto ale nie je potrebné pre prvý odhad úrovne úhrady (návratnosti) nákladov na vodohospodárske služby. Postačujúce je prispôbenie založené na jednoduchom pomere (napr. počet obyvateľov v povodí). Je však potrebné urobiť to pri zachovaní požiadavky transparentnosti. V SR napr. zásobovanie pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd sú vodohospodárske služby, ktoré sú poskytované na regionálnej úrovni, t.j. hranice daného regiónu nie sú identické s hydrologickými povodiami. Do hydrologického povodia spadajú časti viacerých regiónov. Ako „prevodový mostík“ pri prepočtoch do povodí bol použitý počet obyvateľov žijúcich v povodí.

3.4. Identifikácia a odhad environmentálnych a zdrojových nákladov

Informačný list vydaný DG ECO 1 (Pracovná skupina pre ekonomické otázky na úrovni EÚ), týkajúci sa odhadu návratnosti nákladov na vodohospodárske služby, ktorý mal byť uskutočnený ku koncu r. 2004, odporúča tam, kde je to vhodné, identifikovať a odhadnúť environmentálne náklady a náklady na zdroje spojené s vodohospodárskymi službami. V prípade absencie údajov na podporu peňažného odhadu environmentálnych nákladov a nákladov na zdroje môže podľa uvedenej príručky postačovať kvalitatívny popis. Taký sme zatiaľ uviedli v časti 3.2.3 v súvislosti so „starými záťažami“ (historické znečistenia), kde sa

uvádza typ bodového znečistenia v povodiach, majúceho dopad na kontamináciu podzemných vôd.

V členských štátoch EÚ sa informácie o environmentálnych nákladoch a nákladoch na zdroje, ktoré sú spôsobené vodohospodárskymi službami systematicky zatiaľ nezhrádzajú. Podobne ani v SR nie sú takéto informácie k dispozícii, nakoľko sa zatiaľ nesledujú. Uskutočnenie nových štúdií na túto tému by bolo časovo neefektívne a neprimerane drahé. Preto sa nepovažuje zahrnutie týchto nákladov do prvého odhadu miery úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby za nevyhnutné. Užitočné by to bolo hlavne vtedy, ak by boli k dispozícii reálne údaje, ktoré však, ako sa uvádza vyššie, v SR nemáme k dispozícii. K dispozícii je napr. za „staré záťaže“ (historické znečistenie) odhad nákladov na ich odstránenie (viď časť 3.2.3), nie však reálna výška nákladov od poskytovateľov vodohospodárskych služieb.

Sledovanie environmentálnych nákladov však bude problémom, ktorý bude treba riešiť v SR v blízkej budúcnosti, nakoľko RSV požaduje od r. 2010 zavedenie princípu úhrady nákladov na poskytované vodohospodárske služby tými sektormi, ktoré najviac znečisťujú vodu. RSV v tejto súvislosti hovorí o celkových nákladoch, ktoré popri tzv. finančných nákladoch zahrňujú i environmentálne náklady a náklady na zdroje. V SR, ani vo väčšine členských štátov EÚ neexistujú postupy pre výpočet – vyčísl'ovanie environmentálnych nákladov. Takýto postup – metodiku pre potreby kalkulácie environmentálnych nákladov v SR však bude treba vypracovať. Napríklad v Holandsku sa uskutočňuje kalkulácia environmentálnych nákladov na základe metodiky, ktorú vypracovali pre svoju oblasť jednotlivé ministerstvá; za oblasť vody Ministerstvo dopravy, verejných prác a vodného hospodárstva ešte v r. 1998. V Holandsku tiež štatistický úrad sleduje environmentálne náklady za poľnohospodárstvo, priemysel a regionálne úrady pre oblasť vody („water boards“).

3.5. Objasnenie súčasného mechanizmu úhrady (návratnosti) nákladov

Do roku 2002 reguloval ceny vody pre domácnosti štát a to určovaním ich maximálnej výšky prostredníctvom Ministerstva financií SR. Stanovená maximálna cena pitnej vody (vodné) i cena odvedenej odpadovej vody (stočné) pre domácnosti za existencie bývalých štátnych podnikov vodární a kanalizácií (postupne v rokoch 1997 – 98 pretransformovaných do dnešných akciových vodárenských spoločností) bola však nižšia ako skutočné oprávnené náklady na 1 m³ upravenej pitnej vody i vody odvedenej. Už od roku 1990 nastal proces zvyšovania cien pre domácnosti na úroveň dosahovaných nákladov a odštátňením vodární a kanalizácií sa tento proces ešte urýchlil. Ceny pre domácnosti pokrývali len 70 % jednotkových nákladov (t.j. nákladov na 1 m³), ostatná časť nákladov bola premietnutá do cien pre ostatných odberateľov; rozdiel medzi cenami pre domácnosti a ostatnými odberateľmi sa však stále zvyšoval v neprospech ostatných odberateľov, pretože podiel dodávky vody pre ostatných odberateľov klesal, čo ešte viac každoročne vyvolávalo potrebu zvyšovania cien pre týchto ostatných odberateľov. Tento dlhoročný proces odstraňovania tzv. križových dotácií sa ukončil v r. 2007 stanovením jednotných cien na rok 2007 pre všetkých odberateľov pitnej vody, ako aj pre všetkých producentov odpadových vôd v rámci jedného regulovaného subjektu.

Od 1. januára 2003 dodnes plní funkciu regulátora cien vo vodnom hospodárstve Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO). Regulovanými subjektmi v oblasti prevádzkovania verejných vodovodov a verejných kanalizácií sú veľké regionálne vodárenské spoločnosti, ale aj obce a spoločnosti, ktoré prevádzkujú malé vodárenské sústavy lokálneho významu. Podľa zákona o regulácii v sieťových odvetviach č. 276/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov

podlieha cenovej regulácii aj poskytovanie *vodohospodárskych služieb súvisiacich s využívaním hydroenergetického potenciálu vodného toku, s úpravou, dodávkou a odberom povrchových vôd a odberom energetickej vody*. Poskytovateľom týchto vodohospodárskych služieb je Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. Banská Štiavnica a z pohľadu ich cenovej regulácie sa teda jedná o jeho tzv. regulované činnosti.

Regulačná politika ÚRSO bola rozpracovaná od jeho vzniku v r. 2001 zatiaľ do dvoch regulačných období. Prvé regulačné obdobie zahŕňalo roky 2003 – 2006, druhé regulačné obdobie je stanovené ako trojročné, t.j. na roky 2007 – 2009.

Regulačná politika *v oblasti prevádzkovania verejných vodovodov a verejných kanalizácií* je zameraná na cenovú reguláciu, ktorú ÚRSO definuje každoročne vydávaným výnosom. Výnos ustanovuje rozsah cenovej regulácie za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou, spôsob jej vykonania, rozsah a štruktúru oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku a podklady na návrh ceny.

Príslušný výnosom (č. 3/2006) sa určuje v r. 2007 spôsob výpočtu pevnej a maximálnej ceny (v r. 2004, 2005 a 2006 príslušné výnosy určovali spôsob výpočtu pevnej ceny) za dodávku, distribúciu pitnej vody a za odvedenie a čistenie odpadovej vody. Spôsob vykonávania cenovej regulácie je založený na stanovení rozsahu a štruktúry oprávnených nákladov a spôsobe určenia výšky primeraného zisku. ÚRSO v minulých rokoch zabezpečovalo a tiež v r. 2007 zabezpečuje cenovú reguláciu tak, aby boli pokryté oprávnené náklady a zabezpečený primeraný zisk pre prevádzkovateľov vodohospodárskych zariadení a súčasne bola zabezpečená ochrana práv a povinností odberateľov pitnej vody a producentov odpadových vôd. Vývoj cien za pitnú vodu a za odpadovú vodu od r. 2000 do r. 2006 je uvedený v prehľadovej tabuľke v časti 3.5.1. V r. 2006 boli ceny za výrobu a dodávku pitnej vody pre všetky regulované subjekty určené ÚRSO-m ako jednotné. V oblasti odvedenia a čistenia odpadových vôd verejnou kanalizáciou jednotné ceny v r. 2006 uplatnilo 5 veľkých vodárenských spoločností. Ceny pre ostatných producentov mali oproti cenám pre domácnosti klesajúci trend v závislosti od dodávateľa, prípadne tarifyného zaradenia. Stanovením jednotných cien na rok 2007 pre všetkých odberateľov pitnej vody, ako aj pre všetkých producentov odpadových vôd v rámci jedného regulovaného subjektu bol dokončený niekoľkoročný proces odstraňovania krížových dotácií na Slovensku (napr. v ČR bol tento proces ukončený už v r. 2001).

Cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody a za odvádzanie a čistenie odpadových vôd je pre jednotlivé vodárenské spoločnosti, ako aj pre ostatné regulované subjekty rozdielna a to v závislosti od plánovaných oprávnených nákladov, výšky ročných odpisov, uplatnenia korekčných faktorov a množstva dodanej, resp. odvedenej vody.

Regulačná politika *v oblasti poskytovania vodohospodárskych služieb súvisiacich s využívaním hydroenergetického potenciálu vodného toku, s úpravou, dodávkou a odberom povrchových vôd a odberom energetickej vody*:

Od r. 2005 ÚRSO ustanovuje výšku platieb za užívanie povrchových vôd na základe zákona o vodách č. 364/2004 Z.z., ktorý vymedzuje platby podliehajúce cenovej regulácii prostredníctvom ÚRSO a v súlade s nariadením vlády SR č. 755/2004, ktorým sa stanovuje výška neregulovaných platieb, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd.

Podľa zákona o vode správu vodných tokov vykonáva správca vodohospodársky významných tokov, ktorým je štátna odborná organizácia Ministerstva životného prostredia SR, Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Štiavnica.

Na základe zákona č. 364/2004 Z.z. a Nariadenia vlády SR vypracoval ÚRSO Výnos č. 4/2004, ktorý ustanovuje podrobnosti o postupe pri regulácii cien vo vodohospodárskych činnostiach súvisiacich so správou vodných tokov a správou povodí. Výnos č. 4/2004 platil na rok 2006. Na rok 2007 vypracoval Výnos č. 5/2006.

3.5.1. Platby za vodohospodárske služby súvisiace so:

a) zásobovaním pitnou vodou

b) odvádzaním a čistením odpadovej vody

Cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody a za odvádzanie a čistenie odpadových vôd je pre jednotlivé vodárenské spoločnosti, ako aj pre ostatné regulované subjekty rozdielna a to v závislosti od plánovaných oprávnených nákladov, výšky ročných odpisov, od uplatnenia korekčných faktorov a množstva dodanej resp. odvedenej vody.

Prehľad vývoja priemerných cien pitnej a odvedenej a čistenej vody od r. 2000 do r. 2006 uvádzame v nasledujúcej tabuľke:

Pitná voda

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ekonomicky oprávnené náklady (EON) (mil. Sk)	3402	3584	3671	4287	4874	4876	5393
Dodávka pitnej vody (tis. m ³)	275 139	260 519	258 180	254 393	233 675	233 064	216 569
Priemerné EON (Sk.m ⁻³)	12,36	13,76	14,22	16,85	20,86	21,86	24,91
Priemerná cena (bez DPH)(Sk.m ⁻³)	11,36	12,89	13,42	17,18	20,78	22,88	25,18
Cen a pre domácnosti (bez DPH) (Sk.m ⁻³)	8,36	10,08	10,44	13,79	18,45	21,96	25,41
Priemerná cena pre ostatných (bez DPH) (Sk.m ⁻³)	17,20	18,38	19,28	24,07	25,41	25,41	24,88

Odpadová voda

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ekonomicky oprávnené náklady (mil. Sk)	2042	2193	2408	2808	3271	3536	5394
Množstvo odpadovej vody (tis. m ³)	240 280	231 154	226 663	227 165	216 920	240 619	205 751
Priemerné EON (Sk.m ⁻³)	8,50	9,49	9,88	12,36	15,08	14,70	18,66
Priemerná cena (bez DPH)(Sk.m ⁻³)	9,33	10,27	10,62	13,71	16,03	17,04	21,39
Cena pre domácnosti (bez DPH) (Sk.m ⁻³)	5,54	6,65	6,71	8,87	11,42	16,20	20,87
Priemerná cena pre ostatných (bez DPH) (Sk.m ⁻³)	14,37	15,16	15,80	20,43	22,61	23,23	22,18

Platby za vodné a stočné v cenách stanovených na základe cenového rozhodnutia, ktoré schvaľuje a vydáva ÚRSO, sú platené užívateľmi týchto vodohospodárskych služieb ich poskytovateľom. Ako sa uvádza vyššie, spôsob výpočtu týchto regulovaných činností je upravený výnosom vydaným ÚRSO na príslušný rok. (Výnosom č. 3/2006 je určený na r. 2007 spôsob výpočtu pevnej a maximálnej ceny. Na roky 2004, 2005 a 2006 boli príslušnými

výnosmi určené spôsoby výpočtu pevnej ceny za dodávku, distribúciu pitnej vody a za odvedenie a čistenie odpadovej vody).

3.5.2. Platby za vodohospodárske služby súvisiace s využívaním vodného toku:

a) HEP

b) energetická voda

c) odbery povrchovej vody

Využívanie hydroenergetického potenciálu (HEP), využívanie energetickej vody a odbery povrchovej vody sú vodohospodárske služby, ktoré podliehajú cenovej regulácii.

Už v časti 3.5 sa uvádza, že od r. 2005 ÚRSO: ustanovuje výšku platieb za užívanie povrchových vôd na základe § 78 zákona o vodách č. 364/2004 Z.z., ktorý vymedzuje platby podliehajúce *cenovej regulácii* prostredníctvom ÚRSO. Sú to tzv. *regulované platby* za vyššie uvedené vodohospodárske služby, ktoré predstavujú ekonomicky oprávnené náklady, vychádzajúce z podielu jednotlivých skupín majetku správcu vodných tokov na spočítaných službách. Poskytovateľom týchto služieb je Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Štiavnica, ako správca vodných tokov. *Tieto platby za používanie povrchových vôd sa platia správcovi vodných tokov a sú jeho príjmom* (s výnimkou písm. d/ odseku 3, § 78 zákona č. 364/2004 : využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách uskutočnených podľa medzinárodných zmlúv – platia sa správcovi vodných stavieb a sú jeho príjmom).

Podrobnosti o postupe pri regulácii cien vo vodohospodárskych činnostiach súvisiacich so správou vodných tokov a správou povodí stanovil ÚRSO na rok 2006 Výnosom č. 4/2004, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupe pri regulácii cien vo vodohospodárskych činnostiach súvisiacich so správou vodných tokov a správou povodí; na rok 2007 platí Výnos č. 5/2006. Na základe Výnosu č. 4/2004 ÚRSO cenovým rozhodnutím stanovil na rok 2006 výšku maximálnej ceny za odber povrchovej vody, pevnú cenu za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 100 kW a pevnú cenu za odber energetickej vody na vodných stavbách vo vlastníctve užívateľa hydroenergetického potenciálu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 10 MW.

ÚRSO schválil pre Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Štiavnica na rok 2006 výšku maximálnej ceny za odber povrchovej vody vo výške 1,97 Sk/m³, platbu za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 100 kW vo výške 427,- Sk/MWh a platbu za odber energetickej vody na vodných stavbách vo vlastníctve užívateľa hydroenergetického potenciálu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 10 MW vo výške 0,0033 Sk/m³. Oproti predchádzajúcim rokom prišlo k zvýšeniu cien, ktoré bolo ovplyvnené započítaním pomernej časti rozdielu medzi výškou účtovných odpisov a výškou daňových odpisov, ktoré je možné v kalkulácii oprávnených nákladov uplatniť. Postupné uplatňovanie ďalších častí uvedeného rozdielu až po dosiahnutie skutočnej výšky daňových odpisov je rozplánované na päťročné obdobie.

Ceny na rok 2007 ÚRSO stanovil podľa Výnosu č. 5/2006. Základný princíp a spôsob regulácie zostal zachovaný, to znamená, že ako regulačná metóda bola opätovne zvolená nákladová metóda, ktorá pozostáva z určenia rozsahu oprávnených nákladov. Zmeny výnosu sa týkali predovšetkým limitovania medziročného rastu vybraných položiek kalkulácie oprávnených nákladov (napr. režijné náklady) a zavedenia maximálnej výšky primeraného zisku, ako súčinu plánovaných oprávnených nákladov na vodohospodárske služby

a koeficientu miery zisku (ktorého hodnota = 0,028). Dôvodom na umožnenie tvorby zisku bolo zohľadnenie platných legislatívnych predpisov, ktoré ustanovujú tvorbu zisku pre podnikateľské subjekty. Zásadnou úpravou vykonanou ÚRSO-m vo Výnose č. 5/2006 bolo zavedenie taríf pre jednotlivé skupiny užívateľov hydroenergetického potenciálu, pričom skupiny užívateľov hydroenergetického potenciálu a koeficient rozloženia nákladov sa stanovujú podľa inštalovaného výkonu vodných elektrární nasledovne: od 100 kW do 1000 kW sa koeficient rozloženia nákladov rovná hodnote 0,30; od 1001 kW do 10 000 kW sa rovná hodnote 0,50 a nad 10 000 kW sa rovná hodnote 1,02. Táto zmena bola zameraná na podporu menších výrobcov elektrickej energie, resp. užívateľov hydroenergetického potenciálu.

ÚRSO na rok 2007 určil rozhodnutím pre regulovaný subjekt Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Štiavnica výšku maximálnej ceny za odber povrchovej vody 2,27 Sk/m³, čo je nárast oproti roku 2006 o 15,2 %. Tento nárast bol napriek celkovému zníženiu nákladov následkom takmer tretinového poklesu odberov povrchovej vody. Ďalej ÚRSO platbu za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 100 kW určil ako tarify: od 100 kW do 1000 kW vo výške 117,- Sk/MWh, od 1001 kW do 10 000 kW vo výške 195,- Sk/MWh a nad 10 000 kW vo výške 397,-Sk/MWh. Priemerná cena za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov klesla oproti roku 2006 zo 427,- Sk/MWh na 389,77 Sk/MWh, čo predstavuje zníženie o 8,7 %. Pevnú cenu za odber energetickej vody na vodných stavbách vo vlastníctve užívateľa hydroenergetického potenciálu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 10 MW určil vo výške 0,0031 Sk/m³, čím sa cena oproti roku 2006 znížila o 6,1 %. Pozitívny dopad na tvorbu cien mala (okrem zníženia celkových oprávnených nákladov na regulované činnosti) zmena členenia nákladov vodohospodárskych služieb podľa rozsahu využívania jednotlivých druhov vodohospodárskeho majetku podľa novej Metodiky rozklúčovania nákladov.

Vývoj úrovne cien povrchovej vody (z tržieb, bez DPH)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1,41 Sk	1,38 Sk	1,60 Sk	1,49 Sk	1,41 Sk	1,32 Sk	1,97 Sk	2,27 Sk

Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Štiavnica, ako správca vodohospodársky významných vodných tokov realizuje tiež tzv. *neregulované činnosti* (platby za tieto neregulované činnosti sú upravené nariadením vlády SR č. 755/2004, ktorým sa stanovuje výška *neregulovaných platieb*, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd). Neregulované platby sú platby za tieto poskytnuté služby:

- udržiavanie splavnosti vodných ciest a vytyčovanie plavebnej dráhy na plavbu na vodných cestách na účely užívania vôd na plavbu a
- iné služby vo verejnom záujme (protipovodňová ochrana).

Výška neregulovaných platieb predstavuje ekonomicky oprávnené náklady správcu vodných tokov, schválené Ministerstvom životného prostredia SR (jedná sa o náklady podľa osobitného predpisu - § 40 z.č. 666/2004 .Z.z. o protipovodňovej ochrane). Správca vodných tokov uplatňuje nárok na úhradu oprávnených nákladov za tieto služby z prostriedkov štátneho rozpočtu prostredníctvom ministerstva do 31. marca bežného roka. Úhradu nákladov za tieto služby poskytuje správcovi vodných tokov ministerstvo.

3.5.3 Poplatky za odbery podzemných vôd

Výšku poplatkov za odbery podzemných vôd, poplatkov za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd a podrobnosti súvisiace s ich spoplatnením stanovuje § 6 nariadenia vlády SR č. 755/2004.

Poplatky za odbery podzemných vôd sa určujú súčinom množstva odobratých podzemných vôd a sadzby v Sk/m³.

Sadzba poplatkov za odbery podzemných vôd podľa účelu ich použitia je:

- pre verejné vodovody: 1,0 Sk/ m³.

- pre odbery na účely, na ktoré sa použitie pitnej vody ustanovuje podľa osobitného predpisu: 0,70 Sk/m³.

- pre odbery geotermálnych vôd a odbery iných podzemných vôd na energetické využitie: 0,80 Sk/m³

- pre odbery na ostatné použitie: 3,00 Sk/m³.

3.5.4 Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd

Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd je upravené Nariadením vlády SR č. 755/2004 Z. z. v § 9 ods.1. Podľa tohto legislatívneho predpisu poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd platí ten, kto vypúšťa odpadové vody do povrchových vôd nad množstvo určené podľa § 79 ods.4 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov a prekročí v príslušnom ukazovateli znečistenia koncentračné limity a bilančné limity (ďalej len "znečisťovateľ"), ktoré sú uvedené v prílohe č. 2 nariadenia.

Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd sa rovnajú súčtu poplatkov vypočítaných pre jednotlivé ukazovatele znečistenia ako súčin sadzby a bilančného množstva znečistenia vypúšťaných odpadových vôd za kalendárny rok. Sadzby na výpočet poplatkov za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd sú uvedené v prílohe č. 2 nariadenia.

Sadzby na výpočet poplatkov za vypúšťanie odpadových vôd do podzemných vôd, koncentračné limity a bilančné limity (Príloha č. 2 k nariadeniu vlády č. 755/2004 z. z.)

Ukazovateľ	Symbol	Sadzba Sk/kg	Koncentračný limit mg/l	Bilančný limit kg/rok	V roku 2006 až 2008 ³⁾	Od roku 2009 ³⁾
Chemická spotreba kyslíka dichromanom	CHSKc _t	6 12	30 70	10 000 10 000	75 %	100 %
Chemická spotreba kyslíka dichromanom pre vody z výroby celulózy, papiera, zo zušľachtovania bavlnených textílií	CHSKc _t	3	40	10 000	75 %	100 %
Nerozpustné látky	NL ¹⁾	3	30	10 000	100 %	100 %
Fosfor celkový	Pcelk	100 100	2 1	2 000-7 500 viac ako 7 500	75 %	100
Dusík celkový	Ncelk	15 15	15 10	10 000-75 000 nad 75 000	75 % 75 %	100 % 100 %
Dusík amoniakálny	N-NH ₄ ²⁾	15	15	nad 2 000		
Rozpustné anorganické soli	RAS	0,5	1 100	20 000	100 %	100 %
Absorbujeme organicky viazané halogény	AOX	200	0,2	15	80 %	100 %
Ortuť	Hg	15 000	0,002	0,4	80 %	100 %
Kadmium	Cd	3 000	0,01	2	80 %	100 %

¹⁾ Poplatok za tento ukazovateľ platí len pre znečisťovateľov, ktorí neplatia poplatok za CHSKc, alebo ak koncentrácia NL je vyššia ako trojnásobok koncentrácie CHSKc.

²⁾ Ak znečisťovateľ spĺňa podmienky na spoplatnenie v ukazovateľoch Ncelk a N-NH₄, od bilančnej hodnoty Ncelk sa odpočíta bilančné množstvo N-NH₄. Tento rozdiel sa použije ako základ na určenie výšky poplatku.

³⁾ Z vypočítanej celkovej výšky poplatkov sa v určených časových obdobiach platia poplatky v uvedených percentách

Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd v zmysle §3 písm.e) zákona č. 587/2004 Z. z. o environmentálnom fonde sú zdrojom fondu.

Poskytovanie prostriedkov z environmentálneho fondu a spôsob ich použitia upravuje § 4 zákona č. 587/2004 Z. z. o environmentálnom fonde.

3.6. Výpočet úrovne úhrady (návratnosti) nákladov vodohospodárskych služieb

3.6.1 Geografický rozsah odhadu miery úhrady (návratnosti) nákladov

RSV vyžaduje, aby odhad miery – úrovne úhrady (návratnosti) nákladov a stimulačná cenotvorba boli uskutočňované na úrovni povodí a to za každú kategóriu vodohospodárskych služieb. Za medzinárodné povodia by mal byť urobený odhad úhrady (návratnosti) nákladov pre každú národnú časť týchto povodí. Vzhľadom na súčasnú dostupnosť (sledovanosť) údajov je nevyhnutné, agregovať resp. disagregovať údaje z iných úrovní. Napr. finančné náklady a tržby sú sledované na úrovni oblastí, v rozsahu ktorých sa vodohospodárske služby poskytujú a táto úroveň nekorešponduje s úrovňou povodí. Ale v ekonomickej analýze vypracovanej za SR pre účely reportingu podľa článku 5 RSV boli už odvodené informácie – údaje o užívaní vody z národnej úrovne do úrovne povodí. Táto doteraz uskutočnená ekonomická analýza obsahovala tabuľkovú prílohu, ktorú tvorili údaje za rok 2004 na národnej úrovni, ako aj na úrovni povodí. Tieto tabuľky budú doplnené o výpočet (odhad) úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby a to za roky 2005 a 2006. Podľa RSV súčasťou tohto odhadu by mali byť i environmentálne náklady a náklady na zdroje. Nie je to však striktná požiadavka a v SR sa v súčasnosti tieto náklady ešte nesledujú vôbec – teda ani na národnej úrovni, a už vôbec nie na úrovni povodí, preto nebudú do odhadu úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby za roky 2005 a 2006 zahrnuté. Jednoznačná požiadavka RSV však je, aby odhad na národnej úrovni alebo na úrovni povodí bol uskutočnený transparentne, t.j. aby postup odvodzovania údajov bol jasne popísaný. Pokiaľ ide o sledovanie údajov potrebných na odhad návratnosti nákladov do budúcnosti (kvôli uplatneniu článku 9 RSV), táto úloha musí byť zapracovaná do pracovného programu na ďalšie roky. SVP, š.p. ako poskytovateľ vodohospodárskych služieb: HEP, energetická voda a odbery z povrchových vôd bude sledovať údaje potrebné pre odhad návratnosti (náklady, tržby, dotácie) podľa povodí od r. 2007. Zatiaľ nebola táto požiadavka presadená vo vzťahu k vodárenským spoločnostiam, ako hlavným poskytovateľom vodohospodárskych služieb: zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie. Vodárenské spoločnosti majú pôsobnosť regionálnu, navyše v súčasnosti sa u niektorých z nich prejavuje ďalšie členenie, preto údaje na úrovni povodí nie je možné získať.

3.6.2 Ekonomicky oprávnené náklady, tržby a dotácie na vodohospodárske služby

Ekonomicky oprávnené náklady:

Otázkou *ekonomicky oprávnených nákladov* sa čiastočne zaoberala už časť 3.5.

ÚRSO, ako regulátor cien v oblasti *zásobovania obyvateľstva pitnou vodou verejnými vodovodmi* a v oblasti *odvádzania a čistenia odpadových vôd verejnými kanalizáciami*, v roku 2006 zabezpečoval cenovú reguláciu tak, aby boli pokryté oprávnené náklady a zabezpečovaný primeraný zisk pre prevádzkovateľov vodohospodárskych zariadení a súčasne bola zabezpečená ochrana práv a povinností odberateľov pitnej vody a producentov odpadových vôd odstránením krízových dotácií pre domácnosti a ostatných odberateľov, resp. producentov a stanovením nediskriminačných spravodlivých cien. Ceny za výrobu,

distribúciu a dodávku pitnej vody a za odvádzanie a čistenie odpadových vôd na rok 2006 stanovil ÚRSO Výnosom č. 3/2005. Spôsob vykonávania cenovej regulácie bol založený na stanovení rozsahu a štruktúry oprávnených nákladov a spôsobe určenia výšky primeraného zisku. Maximálna výška primeraného zisku vychádzala z plánovanej výšky ročných odpisov hmotného majetku a koeficientu obmedzenia zisku, ktorý bol na rok 2006 stanovený vo výške 0,6. Tento spôsob určenia miery primeraného zisku bol zvolený so zámerom vytvoriť motivačný prvok pre regulované subjekty s cieľom investovania, resp. reinvestovania finančných prostriedkov do rozvoja vodohospodárskej infraštruktúry. Napriek tomu, že regulácia cien v oblasti prevádzkovania verejných vodovodov a verejných kanalizácií zostala v hlavných princípoch zachovaná, zmeny ustanovené vo Výnose č. 3/2006 oproti Výnosu č. 3/2005 vytvorili základ pre splnenie jedného z hlavných cieľov regulačnej politiky ÚRSO na rok 2007, ktorým bola stabilizácia, resp. zníženie cien za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou. Zmeny výnosu, ktoré mali výrazný vplyv na stanovenie cien na rok 2007 sa týkali predovšetkým limitovania niektorých položiek kalkulácie oprávnených nákladov (režijné náklady, osobné náklady na jedného zamestnanca, platby a poplatky za odber vody s cieľom eliminovania neefektívne vynakladaných finančných prostriedkov za nefakturované množstvo vody, resp. straty vody vo verejných vodovodoch a zníženia maximálnej výšky povoleného zisku prostredníctvom zníženia koeficientu obmedzenia zisku z hodnoty 0,6 (uplatneného v cenách v roku 2006) na hodnotu 0,2 pre pitnú vodu a 0,3 pre odpadovú vodu (uplatneného v cenách v roku 2007). Rozdielnú hodnotu koeficientu obmedzenia zisku ÚRSO uplatnilo s cieľom vytvoriť priaznivejšie podmienky pre investície, ktoré by mali byť smerované do oblasti verejných kanalizácií v súvislosti s plnením záväzkov Slovenskej republiky voči Európskej únii. ÚRSO pristúpilo k zníženiu maximálnej miery povoleného zisku, nakoľko v roku 2005 zisky vo väčšine vodárenských spoločností neboli, alebo len v obmedzenej miere, použité na financovanie rozvojových investícií.

Usmernenie k Výnosu č. 3/2006 upresňuje spôsob uplatnenia odpisov dlhodobého hmotného (DHM) a nehmotného majetku (DNM) ako súčasti ekonomicky oprávnených nákladov. V oprávnených nákladoch sa uplatňujú rovnomerné (lineárne) odpisy hmotného majetku, najviac však vo výške, ktorú ustanovuje § 27 zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, t.j. najviac do výšky vstupnej ceny, alebo zvýšenej vstupnej ceny. Avšak odpisy hmotného majetku, ktorý bol obstaraný spolufinancovaním z prostriedkov EÚ, zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu obce, sa za oprávnené náklady nepovažujú (ide výlučne o majetok získaný spolufinancovaním z vyššie uvedených prostriedkov; v oprávnených nákladoch si môže regulovaný subjekt uplatniť len tú časť odpisov majetku, ktorú financoval z vlastných zdrojov). Pri nehmotnom majetku sa v oprávnených nákladoch uplatňuje ročný odpis vo výške 25 % z obstarávacej ceny majetku, ktorý je zahrnutý v účtovníctve regulovaného subjektu.

ÚRSO vo svojej regulačnej politike požaduje vylúčenie odpisov majetku v tzv.1. odpisovej skupine v prípade vodárenstva z odpisov, z ktorých sa počíta primeraná miera zisku, kým pri iných regulovaných sieťových odvetviach je táto kategória akceptovaná (plyn a elektrina).

Výnosom č. 3/2006 ÚRSO zaviedol okrem pevných cien za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody a za odvedenie a čistenie odpadovej vody pre regulované subjekty, ktorých plánovaná výroba a dodávka pitnej vody, resp. plánované množstvo odvedenej odpadovej vody na regulačný rok sú väčšie ako 100 tis. m³ pre všetkých odberateľov, resp. producentov aj maximálne ceny pre regulované subjekty, ktorých plánovaná výroba a dodávka pitnej vody, resp. plánované množstvo odvedenej odpadovej vody na regulačný rok sú menšie ako 100 tis. m³. Dôvodom zavedenia maximálnej ceny bolo zreálnenie schvaľovaných, prípadne určených cien prostredníctvom ÚRSO pre malé regulované subjekty (obce) na úroveň

skutočne plánovaných nákladov nevyhnutných na prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Obce, ktoré zo svojich rozpočtov poskytujú dotácie na prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií zväčša fakturujú vodné, resp. stočné za cenu nižšiu, ako úradom schválenú, prípadne určenú.

ÚRSO uskutočňuje cenovú reguláciu aj v oblasti poskytovania *vodohospodárskych služieb súvisiacich s využívaním vodného toku (hydroenergetického potenciálu vodného toku, úpravou, dodávkou a odberom povrchových vôd a odberom energetickej vody)*. Tieto regulované platby podľa Nariadenia vlády č. 755/2004 predstavujú ekonomicky oprávnené náklady, ktoré vychádzajú z podielu jednotlivých skupín majetku správcu vodného toku na spoplatnených službách. Pre výpočet miery úhrady (návratnosti) nákladov na vodohospodárske služby poskytované prostredníctvom SVP, š.p., Banská Štiavnica, ako správcom vodných tokov a vodných povodí, sú rozhodujúce prevádzkové náklady, ktoré sú zahrnuté do objemu ekonomicky oprávnených nákladov, ktoré sa predkladajú na ÚRSO za účelom schválenia cien týchto regulovaných vodohospodárskych služieb. Pri výpočte miery úhrady (návratnosti) nákladov sa neuvažuje s investičnými nákladmi (t.j. nákladmi na obstaranie dlhodobého hmotného majetku), pretože tieto sa v bežnom roku nepremietajú do prevádzkových nákladov a preto sa nepremietajú ani do cien vodohospodárskych služieb. Ich premietnutie do prevádzkových nákladov nastane až po dokončení investícií, ich zaradení do dlhodobého hmotného majetku a začatí odpisovania. S ohľadom na viacúčelovosť spravovaného vodohospodárskeho majetku sa rozdelenie nákladov na jednotlivé vodohospodárske služby (regulované i neregulované) realizuje od roku 2005 prostredníctvom Metodiky rozklúčovania nákladov na vodohospodárske služby, ktorú vypracoval v roku 2004 VÚVH. Akékoľvek iné náklady, ktoré nesúvisia s poskytovanými vodohospodárskymi službami, sa nemôžu zahrnúť do ekonomicky oprávnených nákladov na tieto služby.

Pokiaľ ide o *neregulované platby*, neregulovanou platbou je platba poskytnutá na tieto služby:

- a) udržiavanie splavnosti vodných ciest a vytyčovanie plavebnej dráhy na plavbu na vodných cestách na účely používania vôd na plavbu

- b) iné služby vo verejnom záujme (protipovodňová ochrana).

Výška neregulovaných platieb podľa bodu a) predstavuje ekonomicky oprávnené náklady správcu vodných tokov, schválené Ministerstvom životného prostredia SR.

Výška neregulovaných platieb podľa bodu b) predstavuje náklady podľa osobitného predpisu (§ 40 zákona č. 666/2004 Z.z.).

Správca vodných tokov uplatňuje nárok na úhradu ekonomicky oprávnených nákladov za služby podľa bodov a), b) (neregulované platby) prostredníctvom ministerstva z prostriedkov štátneho rozpočtu do 31. marca bežného roku. Úhradu nákladov za tieto služby poskytujú správcovi vodných ciest ministerstvo.

Tržby za poskytované vodohospodárske služby

ÚRSO za účelom dosiahnutia transparentnosti trhu a hospodárskej súťaže na trhu s vodohospodárskymi službami, ktoré sú predmetom regulácie, v r. 2006 priebežne sledoval skutočne vynaložené ***náklady a tržby*** regulovaných subjektov, so zameraním sa na osem, resp. trinásť vodárenských spoločností (Severoslovenská vodárenská spoločnosť sa rozčlenila na šesť samostatných vodárenských spoločností). V oblasti prevádzkovania verejných vodovodov a verejných kanalizácií úrad vypracoval porovnávacie analýzy oprávnených nákladov podľa kalkulačných položiek (kalkulačné položky oprávnených nákladov stanovuje výnos ÚRSO v príslušnom paragrafe „Rozsah a štruktúra oprávnených nákladov“, pričom za oprávnené náklady sa považujú náklady preukázateľne a nevyhnutne vynaložené na vykonávanie regulovanej činnosti, ktoré výnos na príslušný rok presne vymenováva). S cieľom dosiahnutia lepšej transparentnosti trhu s vodohospodárskymi službami

a hospodárskej súťaže ÚRSO v r. 2006 začal priebežne písomne upozorňovať malých prevádzkovateľov verejných vodovodov a verejných kanalizácií, ktorí zosúladiť prevádzkovanie týchto vodohospodárskych zariadení so zákonom č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona o regulácii v sieťových odvetviach č. 276/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov (to znamená, že prevádzkujú verejné vodovody a verejné kanalizácie na základe živnostenského oprávnenia), na povinnosť predkladať na ÚRSO cenové návrhy v súlade so zákonom o regulácii.

Dotácie na poskytované vodohospodárske služby

V oblasti cenovej politiky uplatňovanej ÚRSO-m v roku 2006 pokračoval proces odstraňovania *krížových dotácií* medzi cenami pre skupiny producentov (domácnosti a ostatní producenti) v oblasti odvedenia a čistenia odpadových vôd verejnou kanalizáciou. Proces odstraňovania krížových dotácií bol sprevádzaný rastom cien pre domácnosti, nakoľko platby domácností za výrobu a dodávku pitnej vody a za odvádzanie a čistenie odpadovej vody v predchádzajúcich rokoch nepokrývali výšku reálnych nákladov na tieto činnosti priamo k odberateľovi. V roku 2006 boli ceny za výrobu a dodávku pitnej vody pre všetky regulované subjekty určené ÚRSO-m ako jednotné. V oblasti odvedenia a čistenia odpadových vôd verejnou kanalizáciou jednotné ceny v roku 2006 uplatnilo päť veľkých vodárenských spoločností. Ceny pre ostatných producentov mali oproti cenám pre domácnosti klesajúci trend v závislosti od dodávateľa, prípadne tarifného zaradenia. Stanovením jednotných cien na rok 2007 pre všetkých odberateľov pitnej vody, ako aj pre všetkých producentov odpadových vôd v rámci jedného regulovaného subjektu bol dokončený niekoľkoročný proces odstraňovania krížových dotácií v SR.

Dotácie vodárenských spoločností a iných subjektov zabezpečujúcich dodávku pitnej vody a odvádzanie odpadových vôd (na území určitého regiónu mesta, firmy):

Tvoria ich dotácie zo štátneho rozpočtu, ale i zo samosprávy (z obcí, z magistrátu), ďalej zdroje získané z európskych fondov, resp. i z environmentálneho fondu. Z európskych fondov ide o prostriedky získané na realizáciu projektov v rámci ISPA, Kohézneho fondu a štrukturálnych fondov. Dotácie zo samosprávy, z európskych fondov, z environmentálneho fondu slúžia na investície do vodárenskej infraštruktúry; jedná sa o nové investície – kapitálové náklady, ktoré však vchádzajú do ekonomicky oprávnených nákladov vodohospodárskej služby (zohľadnených v cene) až vo forme odpisov, ako súčasť nákladov prevádzkových, t.j. až keď je investícia ukončená a zaradená do majetku organizácie. Preto pre účely výpočtu návratnosti nákladov na služby poskytované za účelom zásobovania pitnou vodou a s čistenia a odvádzania odpadovej vody použijeme len dotácie zo štátneho rozpočtu.

3.6.3 Vyčlenenie nákladov, tržieb a dotácií na vodohospodárske služby súvisiace so zásobovaním pitnou vodou, odvádzaním a čistením odpadovej vody a na vodohospodárske služby súvisiace s využívaním vodného toku

Ekonomické kategórie: *náklady, tržby a dotácie* sú tri nevyhnutné zložky pre výpočet miery úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby, ktoré sú spoplatnené v SR.

Údaje za tieto kategórie sú skutočné údaje poskytovateľov vodohospodárskych služieb – vodárenských spoločností a SVP, š.p., Banská Štiavnica.

SVP, š.p. Banská Štiavnica poskytol údajové podklady potrebné pre výpočet miery úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby spolu s komentárom. V ňom sa uvádza, že podklady boli vypracované na základe údajov získaných z dokumentov „Správa o výsledku rozboru hospodárskej činnosti SVP, š.p., Banská Štiavnica za rok 2005“ a „Správa

o výsledku rozboru hospodárskej činnosti SVP, š.p., Banská Štiavnica za rok 2006“ a kvantifikácií vypracovaných v jednotlivých organizačných jednotkách SVP, š.p. Pri rozdelení nákladov a tržieb na jednotlivé oblasti (povrchová voda, hydroenergetický potenciál, energetická voda) bola použitá „Metodika rozklúčovania nákladov vodohospodárskych služieb SVP, š.p., Banská Štiavnica“, ktorá bola vypracovaná v septembri 2004 na VÚVH. Z tohto dôvodu sú k dispozícii len údaje za rok 2005 a 2006, nie však za rok 2004. V rokoch 2005 a 2006 boli tržby a náklady sledované v SVP, š.p., Banská Štiavnica podľa medzinárodných povodí (Dunaj a Visla) a tiež podľa oblastí povodí, pričom boli v poskytnutej tabuľkovej forme takto vykvantifikované (viď Prílohu č.2a/, 2b/). V Prílohe č. 3a/, 3b/ sú v súlade s komentárom poskytnutým z SVP, š.p. Banská Štiavnica rozčlenené náklady a tržby podnikového riaditeľstva SVP, š.p. medzi jednotlivé povodia. V *oblasti nákladov* boli údaje vykazované na základe vyššie uvedenej Metodiky rozklúčovania nákladov (pričom v oblastiach povodí Bodrogu, Hornádu a Dunajca a Popradu boli vykazované údaje ovplyvnené vnútro podnikovými zúčtovacími vzťahmi; od roku 2007 budú údaje vykazované jednotným systémom). V *oblasti tržieb* boli vykázané údaje na základe skutočne dosiahnutých tržieb; len v oblasti povodia Váhu boli údaje vykazované rovnakou metódou ako náklady, pričom od roku 2007 budú údaje vykazované na základe skutočne dosiahnutých tržieb. *Oblasť dotácií:* v údajoch poskytnutých z SVP, š.p. Banská Štiavnica (Príloha č.2b/) v prevádzkových (bežných) dotáciách sú zahrnuté dotácie zo ŠR na protipovodňové opatrenia a monitoring povrchových vôd, z Environmentálneho fondu na zlepšenie kvality vôd a dotácie z EÚ; v investičných (kapitálových) dotáciách sú zahrnuté dotácie zo ŠR a štrukturálnych fondov. Obidve kategórie dotácií v tejto prílohe sa týkajú len tzv. služieb vo verejnom záujme (tzv. neregulované činnosti). Naproti tomu na regulované činnosti SVP, š.p. Banská Štiavnica, ktorými sú vodohospodárske služby na ktoré máme cieľ vypočítať mieru úhrady (návratnosti) nákladov, nie sú poskytované žiadne dotácie, rovnajú sa teda nule.

Výšku nákladov za roky 2004, 2005 a 2006 uvádza nasledovná tabuľka:

Poskytovateľ vodohospodárskej služby		2004	2005	2006
		Náklady	Náklady	Náklady
Vodárenské spoločnosti a iné subjekty zabezpečujúce	mil. Sk			
- <i>dodávku pitnej vody</i>		4 874	4 876	5 394
- <i>odvádzanie a čistenie odpadových vôd</i>		3 374	3 536	3 851
SVP, š.p.	mil. Sk			
zabezpečujúci služby súvisiace s úpravou vodného toku:				
- <i>HEP</i>		x	761	775
- <i>Energetická voda</i>		x	135	138
- <i>Odbery povrchových vôd .</i>		x	1 022	1 040

Výšku tržieb za roky 2004, 2005 a 2006 uvádza nasledovná tabuľka:

Poskytovateľ vodohospodárskej služby		2004	2005	2006
		Tržby	Tržby	Tržby
Vodárenské spoločnosti a iné subjekty zabezpečujúce	mil. Sk			
- <i>dodávku pitnej vody</i>		4 858	5 104	5 465
- <i>odvádzanie a čistenie odpadových vôd</i>		3 620	4 101	4 407
SVP, š.p.	mil. Sk			
zabezpečujúci služby súvisiace s úpravou vodného toku:				
- <i>HEP</i>		x	353	370
- <i>Energetická voda</i>		x	203	55
- <i>Odbery povrchových vôd .</i>		x	899	838

Výšku dotácií na roky 2004, 2005 a 2006 uvádza nasledovná tabuľka:

Poskytovateľ vodohospodárskej služby		2004		2005		2006	
		Dotácie ŠR	Ostatné zdroje/EUF	Dotácie ŠR	Ostatné zdroje/EUF	Dotácie ŠR	Ostatné zdroje/EUF
Vodárenské spoločnosti a iné subjekty zabezpečujúce dodávku pitnej vody a odvádzanie a čistenie odpadových vôd: - <i>dodávka pitnej vody</i> - <i>odvádzanie a čistenie odpadových vôd</i>	mil Sk						
		117	60	56	185	135	229
		80	120	353	637	954	1 173
SVP, š.p. zabezpečujúci služby súvisiace s úpravou vodného toku: - <i>HEP</i> - <i>Energetická voda</i> - <i>Odbery povrch.vôd</i>	mil Sk						
		0	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0	0

3.6.4 Návratnosť nákladov na poskytované vodohospodárske služby za kľúčové sektory užívajúce a znečisťujúce vodu podľa oblastí povodí v zmysle RSV

Údaje potrebné pre výpočet návratnosti nákladov na poskytované vodohospodárske služby v SR boli získané priamo od poskytovateľov týchto služieb (SVP, š.p.); pri vodárenských spoločnostiach boli využité údaje, ktoré tieto spoločnosti poskytujú VÚVH do každoročnej „Správy o vodnom hospodárstve v Slovenskej republike“, resp. niektoré údaje boli doplnené na základe vyžiadania z Asociácie vodárenských spoločností.

Výpočet návratnosti nákladov na vodohospodárske služby v súlade s požiadavkami RSV bol uskutočnený na národnej úrovni a na úrovni povodí. V prípade vodohospodárskych služieb poskytovaných vodárenskými spoločnosťami bol prepočet z národnej úrovne na úroveň povodí uskutočnený podľa počtu obyvateľov žijúcich v danom povodí. Z SVP, š.p., Banská Štiavnica boli poskytnuté podklady pre výpočet návratnosti nákladov podľa povodí a tiež za sektory priemyslu a poľnohospodárstva.

Pre výpočet miery (úhrady) návratnosti nákladov na poskytované vodohospodárske služby sa použije vzorec:

$$MÚN = \frac{\text{Tržby} - \text{Dotácie}}{\text{Náklady}} \times 100 (\%)$$

MÚN = Miera úhrady nákladov

Tržby = tržby za poskytnuté vodohospodárske služby

Náklady = náklady vynaložené na poskytnutie služby

Dotácie = dotácie na poskytnutie vodohospodárskej služby

Pre výpočet úhrady (návratnosti) nákladov na poskytované vodohospodárske služby boli v zmysle RSV zvolené sektory:

- zásobovania pitnou vodou

- odvedenie a čistenie odpadových vôd
- správa povodí.

Sektor správy drobných vodných tokov nebol do výpočtu návratnosti zahrnutý. Väčšina drobných vodných tokov je v správe SVP, š.p., Banská Štiavnica; k ostatným správcom patria Lesy SR, š.p., Vojenské lesy a iní menej významní správcovia. Za sektor drobných tokov nie sú k dispozícii vstupné údaje potrebné k výpočtu, ale tiež sa predpokladá, že príjmy od užívateľov vody sú veľmi nízke a preto pravdepodobne ani do budúcnosti nebude mať zmysel zahrňať tento sektor do výpočtu miery návratnosti nákladov.

Do analýzy návratnosti nákladov nie je zahrnutá protipovodňová ochrana, nie je zahrnutá taktiež tzv. závlahová voda, ani zabezpečenie plavebných podmienok na tokoch, ktoré patria k tzv. službám vo verejnom záujme, nie sú to platené vodohospodárske služby. V podkladoch získaných z SVP, š.p., Banská Štiavnica však sú uvedené náklady, ktoré u SVP, š.p. v súvislosti s nimi vznikajú (Príloha 2a).

Dotácie sú jedným z faktorov, ktorý ovplyvňuje mieru návratnosti nákladov. V prípade poskytnutých dotácií užívatelia vody nehradia v cene všetky náklady. Pri výpočte miery návratnosti nákladov tržby za vodohospodárske služby musia byť znížené o dotácie. Dotácie, ktoré poskytovatelia vodohospodárskych služieb majú k dispozícii, sú zo štátneho rozpočtu (ŠR), ale aj z fondov EÚ. Vodárenské spoločnosti sa v značnej miere zapájajú do projektov spolufinancovaných z eurofondov, ktoré podporujú investície do vodohospodárskej infraštruktúry. Právo žiadať o príspevky na vodárenskú infraštruktúru z EÚ majú aj obce (najprv to bolo z fondu ISPA, a po vstupe do EÚ aj z Kohézneho fondu a štrukturálnych fondov). Pre účel výpočtu návratnosti nákladov však nebudeme dotácie na rozvoj vodárenskej infraštruktúry z eurofondov brať do úvahy, ale len dotácie zo štátneho rozpočtu na samotné zabezpečenie poskytnutia služby. SVP, š.p., Banská Štiavnica nemá k dispozícii na svoje regulované činnosti, t.j. platené vodohospodárske služby žiadne dotácie. Dotácie má len na tzv. služby vo verejnom záujme. V oblasti dotácií prevádzkových má k dispozícii dotácie zo ŠR len na protipovodňové opatrenia a na monitoring povrchových vôd, ďalej z Environmentálneho fondu na zlepšenie kvality vôd a tiež dotácie z EÚ. V oblasti investičných (kapitálových) dotácií má dotácie zo ŠR a štrukturálnych fondov.

Tendencia, ktorú sa snaží presadiť RSV je znížiť akékoľvek priame dotácie až na nulu, t.j. miera návratnosti nákladov na vodohospodárske služby by sa mala dostať až na úroveň 100 %. (do r. 2010 by mala byť zavedená v členských štátoch tzv. stimulačná cenotvorba pre oblasť vôd, t.j. ide o zavedenie takého cenového mechanizmu, ktorý by zahrňoval dane a poplatky za znečisťovanie životného prostredia a „zreformoval“ – odbúral dotácie, ktoré v konečnom dôsledku prispievajú k ďalšiemu zhoršeniu životného prostredia; cenový mechanizmus k roku 2010 bude treba zapracovať tzv. ekologickú daňovú reformu → environmentálnu daňovú reformu (odstránenie environmentálne nepriaznivých dotácií).

Do výpočtu miery návratnosti nákladov na platené vodohospodárske služby sa brali do úvahy len prevádzkové náklady. Ako bolo uvedené už vyššie, prevádzkové náklady sú zahrnuté do objemu ekonomicky oprávnených nákladov, ktoré sa predkladajú ÚRSU pre účel schválenia cien regulovaných vodohospodárskych služieb na každý rok. Investičné náklady sú vyjadrené v ročných prevádzkových nákladoch v položke odpisy (sú to však už investície ukončené, ktoré sú už zaradené do DHM); teda investície ešte neukončené sa v bežnom roku nepremietajú do prevádzkových nákladov.

Podľa metodického dokumentu WATECO sa odporúča pre hodnotenie miery návratnosti nákladov za vodohospodárske služby použiť tabuľku v štruktúre, ako ju uvádzame v Prílohe č. 4 (národná úroveň). Vyplýva z nej, že by sme mali brať do úvahy i náklady na životné prostredie, čo však nie je možné, nakoľko v SR zatiaľ nie sú tieto náklady sledované a nie je ich preto možné kvantifikovať. Štruktúra tabuľky svedčí o tom, že údaje potrebné pre výpočet návratnosti nákladov na jednotlivé vodohospodárske služby (náklady, tržby, dotácie) podľa požiadaviek RSV sú potrebné tiež v členení minimálne za sektor priemyslu, poľnohospodárstva a domácností. Prázdne časti tabuľky ukazujú, ktoré údaje nie sú v súčasnosti v SR k dispozícii.

Výsledky analýzy návratnosti nákladov na vodohospodárske služby sú uvedené v tabuľkách v Prílohe č. 5 (národná úroveň) a v Prílohe č. 6 (podľa povodí) a v Prílohe č. 7 (za sektor priemyslu v povodiach). V prílohe č. 7 sa však uvádza len návratnosť nákladov na vodohospodárske služby súvisiace s využívaním vodného toku (poskytované SVP, š.p., Banská Štiavnica) a to len pre sektor priemyslu; sektor poľnohospodárstva je u SVP zastúpený len v položke závlahová voda. Za vodárenské spoločnosti v sumáre členenie na sektor domácností, priemysel a poľnohospodárstvo, vyžadované RSV, nie je k dispozícii.

Sektor zásobovania pitnou vodou:

V sektore zásobovania pitnou vodou sa miera návratnosti nákladov na túto vodohospodársku službu v rokoch 2004, 2005 a 2006 na základe výsledkov našej analýzy ukazuje nižšia ako v sektore odvádzania a čistenia odpadovej vody v rokoch 2004 a 2005. V roku 2006 je vyššia.

Proces odstraňovania tzv. krížových dotácií, ako bolo uvedené vyššie, bol odstránený. V r. 2006 boli ceny za výrobu a dodávku pitnej vody pre všetky regulované subjekty určené ÚRSO-m ako jednotné.

Z vypočítanej miery návratnosti nákladov za tento sektor vyplýva, že užívatelia nehradia všetky náklady na poskytovanú vodohospodársku službu. Dôvody sú tieto:

- do ekonomicky oprávnených nákladov, ktoré tvoria podklad pre určenie ceny je možné zaradiť odpisy len z majetku nadobudnutého z vlastných zdrojov (viď časť 3.6.2 – ekonomicky oprávnené náklady),

podľa súčasných daňových predpisov (z.č. 595/2003 Z.z.) nie je možné odpisovať akékoľvek dotácie; viď taktiež časť 3.6.2 a 3.6.4

- Obce v mnohých prípadoch zo svojich rozpočtov dotujú prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Sektor odvádzania a čistenia odpadových vôd:

V tomto sektore boli pred rokom 2006 rozdielne ceny pre domácnosti a ostatných producentov . V roku 2006 stanovilo ÚRSO jednotné ceny v oblasti odvedenia a čistenia odpadových vôd verejnou kanalizáciou. Tieto jednotné ceny v roku v r. 2006 uplatnilo 5 veľkých vodárenských spoločností. Ceny pre ostatných producentov mali oproti cenám pre domácnosti klesajúci trend v závislosti od dodávateľa, prípadne tarifného zaradenia.

Stanovením jednotných cien na rok 2007 pre všetkých odberateľov pitnej vody, ako aj pre všetkých producentov odpadových vôd v rámci jedného regulovaného subjektu bol dokončený niekoľkoročný proces odstraňovania krížových dotácií na Slovensku

V sektore odvádzania a čistenia odpadových vôd bola návratnosť nákladov nižšia ako v sektore zásobovania pitnou vodou v r. 2006, ale v rokoch 2004 a 2005 je vyššia. Dôvodom je o.i. uplatňovanie Smernice o čistení mestských odpadových vôd v SR, čo znamená zvýšenie investícií do rozvoja vodohospodárskej infraštruktúry. Tieto sú do značnej miery podporované dotáciami zo štátneho rozpočtu, ale aj snahou subjektov prevádzkujúcich v tomto sektore čerpať prostriedky z fondov EÚ. Po zavŕšení implementácie tejto smernice sa však očakáva značný pokles akýchkoľvek dotácií. Táto tendencia je zároveň tendenciou podporovanou Európskou komisiou, čím by sa mala dosiahnuť miera návratnosti nákladov na vodohospodárske služby 100 % .

Sektor správy povodí:

Miera návratnosti nákladov na vodohospodárske služby poskytované týmto sektorom na národnej úrovni je v priemere za všetky služby nasledovná:

- r. 2005: 75,86 %
- r. 2006: 64,67 %.

Miera návratnosti nákladov za jednotlivé vodohospodárske služby na národnej úrovni je:

	r. 2005	r. 2006
- hydroenergetický potenciál:	46,39%	47,74%
- energetická voda:	150,37%	39,86%
- odbery povrchovej vody:	87,96%	80,58%

Na vyššie uvedené vodohospodárske služby, t.j. činnosti regulované , nie sú zo štátneho rozpočtu poskytované žiadne dotácie. Dotácie sú poskytované len na tzv. služby vo verejnom záujme, ako bolo uvedené vyššie.

Priemysel, poľnohospodárstvo, domácnosti – najväčší znečisťovatelia:

Miera návratnosti nákladov na vodohospodárske služby podľa požiadaviek RSV by mala byť vyjadrená tiež za sektor priemyslu, poľnohospodárstva a domácností ako minimum. Z hľadiska tohto aspektu môžeme urobiť nasledovný záver:

- a) vodohospodárske služby súvisiace s užívaním vodného toku (HEP, energetická voda a odbery povrchových vôd; Príloha č. 7 – národná úroveň):

- *priemysel* – návratnosť:

r. 2005:	75,82 %
r. 2006:	64,68 %.

Treba spomenúť, že SVP, š.p. ako správca všetkých vodárenských nádrží tiež predáva za minimum povrchovú vodu pre pitné účely z vodárenských nádrží odberateľom vodárenských spoločností. Pokiaľ ide o priame odbery z tokov, ktoré sa vyskytujú hlavne na východe SR, za ochranné pásma týchto zdrojov pitnej vody zodpovedajú vodárenské spoločnosti.

- *poľnohospodárstvo* – tento sektor reprezentujú len závlahy, pričom odber povrchových vôd na závlahy nie je spoplatnený; SVP, š.p. subjektom

obhospodarujúcim závlahové systémy poskytujú vodu na závlahy zadarmo, ktorí ju však priamym odberateľom – užívateľom poskytujú za odplatu.

- b) vodohospodárske služby súvisiace so zásobovaním pitnou vodou a s čistením a odvádzaním odpadových vôd:

Z prevažnej väčšiny vodárenských spoločností nie sú údaje potrebné na výpočet návratnosti nákladov v členení na domácnosti, priemysel a poľnohospodárstvo k dispozícii, preto ani návratnosť za tieto sektory nie je percentuálne vyjadrená v sumáre za všetky vodárenské spoločnosti; sumárne za všetky vodárenské spoločnosti analýza prináša len výsledky za všetky uvedené tri sektory spolu (Príloha č. 5a/-c/):

- za oblasť zásobovania pitnou vodou:
 - r. 2004:.....97,27 %
 - r. 2005:.....103,53 %
 - r. 2006:.....98,81 %.

- za oblasť odvádzania a čistenia odpadovej vody:
 - r. 2004:.....104,92 %
 - r. 2005:.....105,99 %
 - r. 2006:.....89,67 %.

- za oblasť verejných vodovodov a kanalizácií spolu:
 - r. 2004:.....100,40 %
 - r. 2005:.....104,56 %
 - r. 2006:.....95,00 %.

V Prílohe č. 8 sme vyjadrili návratnosť nákladov na zásobovanie pitnou vodou a na čistenie a odvádzanie odpadovej vody za niektoré vodárenské spoločnosti individuálne. Pre ilustráciu uvádzame, že iba dve vodárenské spoločnosti (Oravská vodárenská spoločnosť, a.s. a Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s.; vznikli až v roku 2006) – sledujú údaje potrebné pre vyjadrenie návratnosti nákladov v členení na sektory: domácnosti, priemysel a poľnohospodárstvo. Turčianska vodárenská spoločnosť vznikla tiež v roku 2006, poskytla len tržby za pitnú a odvedenú vodu v členení za sektory, nesleduje však náklady na tieto vodohospodárske služby podľa sektorov; preto bolo možné vyjadriť návratnosť nákladov len za všetky sektory spolu. V r. 2006 vznikla popri naďalej existujúcej Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. aj nová organizácia Stredoslovenská prevádzková vodárenská spoločnosť, a.s. Táto nová prevádzková spoločnosť poskytla za rok 2006 tržby v členení na domácnosti, priemysel, poľnohospodárstvo a ostatných odberateľov, ktoré boli rozdelené medzi ňou a Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou; náklady sú však k dispozícii celkovo a v členení na sektory. Keďže nie sú k dispozícii náklady, ktoré by mali prislúchať k tržbách prideleným Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., vyjadrili sme návratnosť nákladov na zásobovanie pitnou vodou a na čistenie a odvádzanie odpadovej vody spolu za uvedené dve stredoslovenské spoločnosti spolu. Ďalšie dve časti tabuľky poukazujú len spôsob rozdelenia tržieb medzi Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. a Stredoslovenskou prevádzkovou spoločnosťou, a.s., vychádzajúc z údajov, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii. (Príloha č. 8).

3.7. Identifikovanie alokácie nákladov na užívateľov a znečisťovateľov

Za vodohospodárske služby súvisiace s využívaním vodného toku, poskytované SVP, š.p., Banská Štiavnica sú k dispozícii údaje získané priamo od poskytovateľa týchto služieb. Údaje sú v štruktúre umožňujúcej identifikovať výšku nákladov, ktoré musí SVP, š.p. vynaložiť na zabezpečenie týchto služieb ich užívateľom – ekonomickým sektorom, ktoré sú zároveň znečisťovateľmi. Požiadavka RSV je minimálne členenie na priemysel, poľnohospodárstvo a domácnosti (v prípade vodohospodárskych služieb poskytovaných SVP, š.p. Banská Štiavnica sú domácnosti vylúčené a sektor poľnohospodárstva predstavuje len závlahová voda). Výška nákladov SVP, š.p., vynakladaná na poskytnutie vodohospodárskych služieb pre sektory priemysel a poľnohospodárstvo a zároveň tržby za tieto služby je obsahom Prílohy č. 3b.

Za vodárenské spoločnosti náklady, ani dotácie na zásobovanie pitnou vodou a čistenie a odvedenie odpadovej vody podľa troch vyššie uvedených sektorov nie je k dispozícii. Tržby väčšina vodárenských spoločností sleduje len za všetky tri sektory spolu (v členení na pitnú a odvedenú vodu), len niektoré majú členenie za domácnosti a ostatných odberateľov. Taktiež za obce takéto členenie v súčasnosti nie je k dispozícii.

4. POSÚDENIE STIMULAČNÝCH VLASTNOSTÍ SÚČASNÉHO REŽIMU CENOTVORBY

Posúdenie stimulačných vlastností súčasného režimu cenotvorby vyplýva z popisu súčasného spôsobu regulácie cien, uskutočňovanej prostredníctvom ÚRSO. ÚRSO svojimi každoročne vypracovávanými výnosmi stanovuje rozsah a štruktúru ekonomicky oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku a podklady na návrh ceny za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody. Taktiež vydáva výnos ustanovujúci rozsah a štruktúru oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku a podklady na návrh ceny za poskytovanie vodohospodárskych služieb súvisiacich s využitím vodného toku.

Z praxe SVP, š.p. Banská Štiavnica vyplýva, že rozsah poskytovaných vodohospodárskych služieb nie je v žiadnom prípade motivovaný ich cenami. Jedná sa často o faktory, ktoré so správou vodných tokov, resp. s vodným hospodárstvom nemajú nič spoločné. Napríklad ak poklesnú odbery povrchovej vody z objemu 600 mil. m³ na nulu, cena povrchovej vody nemá rozhodujúcu úlohu, ale sú to dôvody mimo SVP, š.p., resp. mimo vodného hospodárstva. Dôvod môže byť v konkrétnom sektore – napríklad v energetike, napríklad rozhodnutie spoločnosti Slovenské elektrárne, a.s., že do výroby elektrickej energie z nejakých dôvodov nezahrnie EVO Vojany a pod.). Iným príkladom môže byť sektor poľnohospodárstva – napriek tomu, že podľa zákona o vodách sa za povrchovú vodu na závlahy neplatí, v roku 2006 boli odbery povrchovej vody na závlahy poľnohospodárskych pozemkov nulové. Treba zdôrazniť, že podstatná časť prevádzkových nákladov správcu vodných tokov a správcu povodí má fixný charakter, zníženie odberov povrchovej a energetickej vody sa logicky prejaví na zvýšení cien týchto vodohospodárskych produktov.

5. IDENTIFIKÁCIA INFORMAČNÝCH MEDZIER A MEDZIER VO VEDOMOSTNEJ ZÁKLADNI A NÁVRHY NA ICH ODSTRÁNENIE

Úloha posúdiť súčasnú mieru úhrady (návratnosti nákladov) má zmysel hlavne z hľadiska budúcej aplikácie článku 9 RSV, podľa ktorého majú členské štáty najneskôr v r. 2010 zohľadniť v svojej cenovej politike princíp úhrady nákladov za vodohospodárske služby, v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“. Cenotvorba od roku 2010 má zahrnúť stimulačný aspekt, ktorý má mať dopad hlavne na tých užívateľov vody, ktorí najviac prispievajú k jej

znečisťovaníu a teda majú najväčším dielom prispievať k úhrade nákladov na vodohospodárske služby.

Posúdenie súčasnej miery úhrady (návratnosti) nákladov má byť len prvotným obrazom pre Európsku komisiu a tiež zmapovaním situácie v členskom štáte, ktorý takto aj sám získa prehľad o momentálnej dostupnosti údajov nevyhnutných pre posúdenie.

V zmysle vyššie uvedeného možno na záver konštatovať, že v súčasnosti existujú v SR značné „informačné medzery“, čo konkrétne znamená, že poskytovatelia vodohospodárskych služieb zatiaľ nesledujú údaje potrebné pre posúdenie – výpočet miery úhrady (návratnosti) nákladov presne v súlade s požiadavkami RSV, a tiež nemajú zaužívanú potrebu reportovať v takejto štruktúre. Je to však pochopiteľné, nakoľko pred akceptáciou implementácie RSV v SR, jej transformáciou do vodného zákona, nebol dôvod sledovať údaje v štruktúre podľa požiadaviek RSV. Ukážkou, v akej podobe očakáva Európska komisia údaje potrebné pre výpočet miery úhrady nákladov na vodohospodárske služby je Príloha č. 4a/-c/ (štruktúru tabuľky odporúča metodický dokument WATECO). Nevyplnené polia tabuľky predstavujú údaje, ktoré v súčasnosti nie sú prístupné.

RSV okrem toho požaduje štruktúru údajov v členení podľa povodí. Toto je teda naliehavá úloha do blízkej budúcnosti. Vodárenské spoločnosti, ako aj vlastníci infraštruktúrneho majetku poskytujúci vodohospodárske služby súvisiace so zásobovaním pitnou vodou a čistením a odvádzaním odpadovej vody (obce), majú od 1.1.2006 za povinnosť podľa vyhlášky MŽP SR č. 605/2004 sledovať údaje podľa požiadaviek RSV (údaje sú elektronicky nahlasované do databázy ZBERVAK, ktorá je databázou VÚVH). Tieto údaje však ani za rok 2006 nie sú kompletné. Dôvodom je pravdepodobne „nedostatočná nahlasovacia disciplína“ subjektov, ktoré túto povinnosť majú a zrejme aj nemotivujúci sankčný postih. Pokiaľ ide o vodárenské spoločnosti, vzhľadom na ich pomerne veľkú početnosť a aj veľký podiel na vodohospodárskych službách, týkajúcich sa zásobovania pitnou vodou a čistenia a odvádzania odpadovej vody, bolo by zrejme najvhodnejšie získavanie ďalších dodatočných potrebných informácií prostredníctvom Asociácie vodárenských spoločností.

SVP, š.p., Banská Štiavnica, ako poskytovateľ vodohospodárskych služieb súvisiacich s využívaním vodného toku a zároveň ako správca povodí, poskytol údaje potrebné pre posúdenie miery úhrady (návratnosti) nákladov podľa povodí za roky 2005 a 2006 pri použití Metodiky na rozklúčenia nákladov (ktorá člení náklady vodohospodárskych služieb podľa rozsahu využívania jednotlivých druhov vodohospodárskeho majetku). Pracovná skupina pre ekonomickú analýzu uskutočnila viaceré stretnutia so zástupcami SVP, š.p., Banská Štiavnica a so zástupcami jeho odštepných závodov a na stretnutí dňa 31.5.2007 bolo dohodnuté, že SVP, š.p. bude údaje v štruktúre požadovanej RSV sledovať od r. 2007.

6. POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Smernica 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000, ustanovujúca rámec pôsobnosti spoločenstva v oblasti vodnej politiky
2. Ekonomika a životné prostredie; Úkoly spojené s implementáci Rámcové smernice vodní politiky; Metodický dokument (WATECO) a prílohy k nemu
3. Zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon).
4. Výnos Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 3/2006, ktorým sa ustanovuje rozsah cenovej regulácie za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou, spôsob jej vykonania, rozsah a štruktúra oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku a podklady na návrh ceny
5. Výnos Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 5/2006, ktorým sa ustanovuje rozsah cenovej regulácie za poskytovanie vodohospodárskych služieb súvisiacich s využitím vodného toku, spôsob jej vykonania, rozsah a štruktúra oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku a podklady na návrh ceny
6. Nariadenie vlády SR č. 755/2004 Z.z., ktorým sa ustanovuje výška neregulovaných platieb, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd
7. Výnos Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 1/2007, ktorým sa ustanovuje rozsah cenovej regulácie v sieťových odvetviach a spôsob jej vykonania
8. Podklady z vodárenských spoločností do Správy o vodnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2004, 2005 a 2006.

6. PRÍLOHY